

రాజ్యాంగసంస్కరణములు

మాంటుఫర్డ్ సంస్కరణముల పట్ల భారత సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు సూచించినసూచనల సంగ్రహమును ఆలమోదాను లేదని ప్రకటించి ఈ క్రింది విధముగా ప్రకటించుచున్నది:

(నిన్నటి తరువాయి)

రాష్ట్రీయోద్యోగములు.

(25) రాష్ట్రీయోద్యోగములకు తగిన వారిని నియమించుటకు, వారి జీతము, ఉపకార వేతనముల నిర్ణయించుటకును భారత ప్రభుత్వము వా రొక చట్టమును చేయవలయును. (26) నై సుదహరింప బడిన చట్టము చేయబడునరకును రాష్ట్రీయ యోద్యోగములకు, ప్రజాత్ర కాభ్యోద్యోగముల విషయమై సభాయుతుడగు గవర్నరుగారికి అధికార ముండగలదు. (27) ప్రజాత్ర కాభ్యోద్యోగములకు గవర్నరుగారు మంత్రులతో సంప్రదింపి తగినవారిని నియమింపవలయును. (28) ప్రభుత్వము సర్వీసులోనున్న ప్రజాత్ర కాభ్యోద్యోగులకు కొద్దిపాటి యుపకార వేతనముతో విశ్రాంతి పుచ్చుకొనుటకు పిలువవలయును. ఈవిషయమున దరఖాస్తులు సభాయుతులగు గవర్నరుగారికి పంపవలయును భారతప్రభుత్వమువారి కేవిషయమున అపీలు చేసికొనవచ్చును. ఉపకారవేతనముల విషయమున భేదాభిప్రాయములు గలిగినయెడల హిందూ జేతాంగమంత్రిగారికి సంయతము అపీలు చేసికొనవచ్చును. (29) జేతాంగమంత్రిగారు రాష్ట్రీయోద్యోగముల విషయమున చేయవలసిన చర్యలను సభాద్వితీయ యోద్యోగుల ధర్మములు, స్వాతంత్ర్యములు, ఉపకారవేతనములు, ప్రావిడెంటు సేద్యముల విషయమున సభాయుతులగు గవర్నరుగారికి అధికార ముండుటకు తగిన నిబంధనలను చేయవలయును. (30) ఉద్యోగముల విషయమున చట్టమునందు చేయవలసిన నిబంధనల నాలోచించుటకు భారతజేతాంగమంత్రి యొక విచారణ సంఘమును నెలకొల్పవలయును. సదరు విచారణ సంఘము వారి కర్తవ్యములు మున్నగు విషయములను నిర్ణయించుటకు జేతాంగమంత్రియే తగిన నిబంధనలను చేయవలయును.

ఉద్యోగములన్నియు క్రమేణ మంత్రుల అధికారము క్రిందకు వచ్చుటకు సదుపాయములు చేయుటకు, ఈవిచారణ సంఘమును నెలకొల్పవలయును.

రాష్ట్రీయారోగ్యములు.

(31) ప్రభుత్వకాఖలు స్వంతముగా తమ కాఖలకు వ్యయపరచుకొనుటకు గాను రివిన్యూను వసూలు చేసికొనుటకు అధికారమును వలయును. (32) ఇండియను ఆడిట్, ఎక్సైజరు కాసనమునకు తెక్కలన్నిటిని కేంద్రీకృతముచేయుటకు తగిన అనుకూలముల కలిగించవలయును. (33) యుద్ధసంకల్పమునగాని, మరియు అవసరకార్యములలోగాని, భారతప్రభుత్వమువారి రాష్ట్రీయదాయముల నుండి ప్రత్యేకసహాయమును వాంఛించుటకు అధికారము నీయవలయును. (34) కేంద్రప్రభుత్వమునకు రాష్ట్రీయదాయము తెలిపరకు రావలయునో అను విషయము నాలోచించుటకు అధికవిచారణసంఘము నొక దానిని నెలకొల్పవలయును. (35) రాష్ట్రీయ నిర్వాహణముల పట్ల భారత ప్రభుత్వమువారి కెంతవరకు అధికార ముండవలయునో సూచించుటకు కొద్దిపాటి చట్టములనుచేయవలయును. (36) సభాయుతులగు గవర్నరు, మంత్రులవ్యయములకు గాను ప్రత్యేకముగా సామ్యము నిజమయించవలయును (37) అధికారాయత్ర ప్రజాత్రకాఖల ఖర్చులకు సంయతము ప్రత్యేకముగా సామ్యము నిజమయించవలయును. (38) ప్రభుత్వమునందలికాఖల వ్యయములకు గాను ఎంత సామ్య నిజమయిందోయును ముందుగా తెలిపవలయును. ఈ కాఖలలో ప్రజాత్రకాఖ రివిన్యూ మంత్రుల స్వాధీనములో నుంచవలయును. (39) ప్రజాత్ర అధికారాయత్రకాఖలు సాధారణముగా ఎంతవ్యయము చేయవలసినది ముందుగా ఎస్టిమేటు చేయవలయును. (40) మంత్రుల వ్యయములకు గాను, వారి యాధీనములోనున్న కాఖలలో తగిన సామ్యతకపోయిన యెడల, భారతప్రభుత్వమువారు అధికారాయత్ర కాఖలనుండి కొంతసామ్యము తీసి వీరి కీయవచ్చును. ఈ సూత్రము అధికారాయత్రకాఖల వారికిని అన్వయించగలదు. అధికారాయత్ర కాఖలలో ఎక్కువరివిన్యూయెన్న భాగమునుండియేసామ్యము పుచ్చుకొనవలయును. (41) ప్రభుత్వకాఖలు ఒకదానినుండి మరొకటి తీసికొను సామ్య రేట్ సంవత్సరముల లోతుగమరల ఇచ్చుటకుతగిన నిర్ణయములను చేయవలయును. (42) గవర్నరుగారు కాసనసభాసభ్యులతో నియమించు విచారణసంఘమునై సామ్యము తీర్చుటకు వలయును. (43) అధికారాయత్ర కాఖలు ముందుపరికి గాను తగినంతదృష్టము వచ్చు రాబడియున్న వా యను విషయమును, బహుళ పుచ్చుకొనిన మొత్తమును తీర్చిన తదనంతరము చూడవలయును. ఈ కార్యము అధిక విచారణ సంఘము నిర్వహించవలయును. (44) జిమ్మను వసూలు చేయు విషయమున బహుళమును తీసి కొను విషయమున తగినసాధ్యత అుండవలయును. ప్రజాత్రకాఖలు పుచ్చుకొను ఋణములకు గవర్నరుగారు అంగీకార మియ్యవలయును. (45) ప్రభుత్వకాఖలముందుగానే వ్యయములకుగా నెంతవిలువసామ్యము ఉన్నదో చూచుకొన వలయును. (46) ప్రజాత్ర అధికారాయత్ర కాఖలవ్యయములకుగానెడ్ర వ్యవసాయముచేయుటకు సాధారణ అధికకాఖయొక్క ప్రత్యేకముగా నెలకొల్పబడవలయును. (47) అధికార ప్రజాత్రకాఖలరెంటిని గవర్నరుగారు సమావేశపరచి క్రొత్తగా నిర్ణయించవలసినపన్నును గురించి తీర్మానించవలయును. (48) అధికారాయత్రకాఖ విధించవలసిన జిమ్మలవిషయము గ్రాండు కమిటీ నిర్ణయించవలయును. (49) బడ్జెటుతీర్మానముల సభాయుతులగు గవర్నరుగారిని మంత్రులగుగాని బంధించవలయును. మంత్రులనుమాత్రము ఈకారణమువలన తమ యోద్యోగములకు రాజీనామాఇచ్చువిషయము నాలోచించవలసియుండును. (50) అధికారకాఖవ్యయములను తగ్గించి ప్రజాత్రకాఖవ్యయములను హెచ్చు చేయుటకు సూచించు తీర్మానము లేమియు నుండవూడదు. (51) అధికార, ప్రజాత్రకాఖలపట్ల అధికకాఖకు అధికారముండవలయును. (52) ప్రభుత్వ ఆదాయవ్యయములను పరిశీలించుటకును వాసిపట్లసలహా లిచ్చుటకును మాత్రము కాసన సభకు అధికారముగలదు. సమ్మెయివిషయముక కాసన సభకు అధికారములేదు. ఆస్తినికరణ కాసనములపట్ల వాసి కేమియు స్వాతంత్ర్యము లేదు. (53) కాసనసభ పట్టికు తెక్కల విషయమున నెలకయు ప సంఘమును నెలకొల్పి సంఘసేవీకమునందలి సూచనలప్రకారము తీర్మానములను చేయవచ్చును. కాని ఇవి ప్రభుత్వమువారికి బంధీకృతములు కావాలవు. (54) తెక్కలను తనికీ చేయుటకు ప్రత్యేకముగా ఏర్పాటులు చేయబడవలయును. (55) తెక్కలరెంటికి విషయమున కాసనసభకేయ తీర్మానములు సంయతము ప్రభుత్వమువారికి సలహా ఇచ్చునదిక పరిగణింపబడును గాని, ఇవి వారి నెంతమాత్రము బంధీకృతము చేయవాలవు.

కాసనసభలు.

(56) ప్రజాత్రకాఖల ప్రభుత్వ నియంత్ర అధికార సభ్యుల సంఖ్యలు ఇప్పుడు రాష్ట్రీయసభలో నేవిధముగనున్న వో, అవిధముగానే తగినసభ్యులతో గాంధుకమిటిని నిర్మించవలయును. (57) అధికారాయత్రకాఖ సంబంధించిన ఏచట్టమునకుగాని సర్టిఫికేటు నిచ్చుటకు గవర్నరుగారికి స్వాతంత్ర్యము గలదు. (58) గవర్నరుగారి సర్టిఫికేటుమీదగాని, సర్టిఫికేటు నిచ్చుటకు ముందుగా సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారితో గవర్నరుగారు చరుపు ను త్రవప్రత్యుత్తరముల పట్లను కాసనసభ కేమియు అధికారముండవూడదు. (59) రాష్ట్రీయనందలి ప్రజాతాంత్రిక సంబంధించిన ప్రజాత్రకాఖ సందర్భమున ప్రవేశ పెట్టబడు చట్టమునకుగాని, లేక సదరు చట్టమునందలి క్లాజులకుగాని సర్టిఫికేటును గవర్నరుగారియవచ్చును. (60) ప్రాత కాసన సభానిర్ణీతకాలము ముగిసిన వెంటనే మరల కొత్త దానిని నిర్మించుటకు ఆలస్యము కలుగకుండ చట్టములు చేయవలయును. (61) గవర్నరు కాసనసభకు అధ్యక్షుడుగా నుండవలయును. (62) ఉపాధ్యక్షుడు ప్రభుత్వనియంత్రుడగు అధికారిగా నుండవలయును. (63) రెండు విధములుగ నిబంధనలను చేయవలయును.

(1) కాసన సభాధికారముల కన్వయించు ముఖ్య విషయములలో సభాయుతులగు హిందూజేతాంగమంత్రి నిబంధనలను చేయవలయును. అవసరమైన, అయినె సదరునిబంధనలను మార్పుచేయవచ్చును. (2) ప్రకృతిత్తర విషయములకు సంబంధించిన నిబంధనలను స్థానికప్రభుత్వములు చేయవలయును. వీనికి గవర్నరుగారి అంగీకార మవసరము.

(64) కాసనసభా కార్యక్రమము ఏభాషలో జరపవలసి నది గవర్నరుగారే నిర్ణయించవలయును. సభ్యులొకరు ప్రత్యేకముగా నొక భాషలో తనభాషములను వ్యక్తీకరించ గలరని తెలిసిన గవర్నరుగారతనిని తన అభిమాన భాషలోనే మాటలాడనియ వచ్చును. (65) గవర్నరు తీర్మానములను నిరాకరించు అధికారమును కొనసాగించ వలయును. (66) ప్రభుత్వమువారి యంత్రువుల ననుసరించి అధికారప్రజాత్రకాఖావిషయములలో అధికారసభ్యులు తమ అభిప్రాయములను వ్యక్తీకరించుటకు అధికారసభాసభ్యులకును నియమించు విషయములను మంత్రులను మాత్రమే అధికారముగలదు. కాసనసభాసభ్యులలో ధి యోద్యోగములకు నియంత్రులు కాబడవచ్చును. ఇవి గాంవోద్యోగములు. వీనికిగాను ప్రత్యేక చట్టము లవసరములు. ఈ యోద్యోగముల నిర్వాహవిషయము, యోద్యోగుల ధర్మముల విషయము స్థానికప్రభుత్వములకే స్వాతంత్ర్య మియ్యబడవచ్చును. గవర్నరు, మంత్రులు.

(69) చిన్నచిన్న విషయములను మంత్రులు పరిష్కరించవచ్చును. ముఖ్యవిషయములను గవర్నరుగారి అంగీకారమునకు బంధవలయును. అన్ని విషయములను మంత్రులు గవర్నరుకు తెలుపుచుండవలయును. (70) కాళాధికారి, కార్యదర్శి విషయ మేదైనను గవర్నరుగారికి తెలిపవలసి యుండునని తలంచిన యెడల అటుల చేయవచ్చును. (71) మంత్రులందరును మొత్తముగా బాధ్యులైయుండవూడదు. (72) కాసనసభాసభ్యులప్రకారము మంత్రిలు రాజీనామా ఇచ్చుటకు యెడల, అవసరమైన, గవర్నరు వారిని రాజీనామా చేయ గోరవచ్చును. (73) ప్రజాత్రకాఖల బడ్జెటుపట్ల కాసనసభ వోటు నిచ్చు అధికారములేదు. (74) గవర్నరు మంత్రి లే విషయము నైనను చర్చించుచుండిన సదరు చర్చా విషయమున వోటుండ వూడదు. గవర్నరు మంత్రిలకు సలహా నిచ్చుచుండవలయును. మంత్రిలు కొర నొక విషయమున నుత్తరువుల పాలించుటకు గవర్నరు నిరాకరించవచ్చును. మంత్రిలు అభిప్రాయమునకు విముఖత చూపవచ్చును. మంత్రిలు చేయవలసిన కార్యమును నిర్వహించ గవర్నరు అజ్ఞాపించవచ్చును. (75) ముందు సూచించబడవోవు పద్ధతుల ప్రకారమే ఈ కార్యములను పరిష్కరించవలయును. (76) ప్రజాత్రకాఖలపట్ల వారి చేయబడు నుత్తరువులు మంత్రులలో సంప్రదింపి గవర్నరు"వారి చేసికొని పరిగణింపవలయును. "మంత్రిలగులహాప్రకారము గవర్నరు వారిచేయుచున్న యుత్తరువు"లని పరిగణించవూడదు. (77) గవర్నరు తనతో సహకారముగా తనచేయని మంత్రిని ఉద్యోగము నుండి తొలగించవచ్చును. (78) ఈ కార్యమైన తదనంతరము ఇతరసభ్యులు మంత్రిపదవి సంగీకరించుటకు నిరాకరించినయెడల కాసన సభను ఆపుదల చేయవచ్చును. (79) కొత్తగా నిర్మితమగు కాసనసభాసభ్యులు సంయతము మంత్రిపదవుల నిరాకరించిన యెడల గవర్నరు కాలాధికారములను వహించి తాను చేసిన కార్యములకు కారణములను జేతాంగమంత్రికి భారతప్రభుత్వమువారి ద్వారా తెలిపవలయును. (80) ఆరు నెలలలోపుగ గవర్నరుకు మంత్రి చిక్కకపోయిన యెడల, అమంత్రి నిర్వహించవలసిన అధికారములను సభాయుతులగు గవర్నరు స్వాధీనమున నుంచుటకు హిందూజేతాంగమంత్రిని కోరవచ్చును. (81) కాసనసభ సమ్మెలకు వోటు నిచ్చుటకు నిరాకరించిన యెడల గవర్నరు, క్రిందటి సంవత్సరపు బడ్జెటు ప్రకారము ధనమును వ్యయము చేయవచ్చును. (82) అధికార విషయములలో నేమైన అనుమానమున్నయెడల వారి, గవర్నరు పరిష్కరించవలయును. (83) అధికార ప్రజాత్రకాఖలు ఏకముగా సమావేశము కావలయునను నిర్బంధములేదు. అయినను ఈవిషయమున గవర్నరుగారికి సర్వాధికారముగలదు. ఉత్తరువు వారి చేయుటలో సదరు ఉత్తరువులు ఏ కాఖ నుండి వారి చేయబడినవో సూచించవలయును. (84) కాసనసభ మంత్రి అభిప్రాయమును నిరాకరించినయెడల, ఇతముందు కాసన సభాసహాయము తనవలభించుటకు సాధ్యము కాదని తలంచినగాని అతడు రాజీనామా చేయవలసినదే. (85) సర్వదా భారతప్రభుత్వమువారికి అధికారము గలదు. (86) కొన్ని తత్వముల కొకమాను నియమింపబడెడి విచారణ సంఘము వారు తెలిపినతప్ప అభిప్రాయపరములగు మార్పు లేమియు చేయవూడదు. అయిడెండ్ల లోపుగ భారత ప్రభుత్వమువారు చేమియు యుత్తరువులను వారిచేయవూడదు.

భారతదేశ ప్రభుత్వము.

(87) భారతదేశ ప్రభుత్వమున ఇద్దరు హిందవులు మాత్రమే ఉండవలయును. అధనా ఇద్దరు సివిలియనులు, ఒక్క వ్యాయవాది యుండవలయును. (88) అధికారాయత్ర ప్రజాత్రకాఖలుండవూడదు. (89) కాసనసభ

పార్లమెంటు చర్చ.

హిందూ జేత సామ్రాజ్య సిద్ధి కార్యము.

లండను, మే 22:—ప్రజల మందరమున హిందూ జేత ఆయవ్యయ కట్టికను గూర్చి మాంపేగు గారు హిందూ జేత మిగ్గుడు ప్రపంచమున దేశ మందిసిద్ధియందున్నదియు వివరించిరి. యుద్ధమునమున నొనరించిన సైనిక ధనసహాయములను ప్రకటించిరి. ఈ సహాయములను నే దానికి అధినివేతములతో నుమానము గౌరవము లభించెను. అయిన బలవత్తర జేతముల తప్ప తక్కిన యే జేతము నకు ను హిందూ జేతము నకు నుం త గౌరవము లేదు. హిందూ జేతము నానా జేత సంఘమునను, అంతర్జాతీయ కార్యక సంఘమునను ప్రవేశించుటనుబట్టియు, సింహాక్షరపు గా రాక్రమించిన యుక్తమనదని బట్టియు నాలోచించి చూచిన సిద్ధితి యంతయు హిందూ జేతమున సామ్రాజ్యము దొక భార్య జేతముగ నొనరించిన నా న్యాయవంతముగ నుండగలదని తన అభిప్రాయము. ఈ సిద్ధితియంతయు పరాధీన జేతమున కంత ఘోరమున నుపపదదు. సామ్రాజ్యసభకు వచ్చు అధినివేత ప్రతినిధులకు సభాసభయమున రానిట్లు చెప్పెదరు. హిందూ జేత ప్రతినిధులు తక్కిన ప్రతినిధులంతటో సరిసమానముగ జూడబడిరి. అధినివేతములందును దక్షిణాఫ్రికాయందును భారతీయలకు చేయు మర్యాదయును ఇప్పుడు భారత ప్రతినిధులకు జరుగు మర్యాదయును ఎంతమాత్రమును సరిసమానముగ లేవు.

అప్రెన్టిస్ షాపును గూర్చి ఆర్ డిట్లు చెప్పెను:—అమీరు బలహీనముగ నుండు తన సిద్ధితిని బలవత్తరము చేయవలెనుట కలనను, బోల్షెవిస్టు చారులు లోన ప్రవేశించుటలనను అమీరు నిర్మిమి త్రముగ యుద్ధము చేయ గడంగెను.

హిందూ జేత మందలి అపాయ మింకను గడవలేదు. ఆయనను ఈయల్లరిలన హిందూ జేత మందలి సైనికులు, రక్షక భటులు మొదలగువారిలో ప్రతివాడును ఆర్థిక రాజభక్తి కరములుగ నున్నారని ఇందులన వ్యక్తమయ్యెను. 9 గురు యూరోపియనులును, 400 మంది భారతీయులును ఈయల్లరు లలో చుంపబడిరి. ఆల్లరులను గలిగించు ఆర్థిక సిద్ధితిగలుగును సంధించి నది. ఇస్టు యంబా వ్య రియ వలన క్రిందటి కి త కాలము లో 50, 60 లక్షల మంది మనుష్యులు మరణించిరి. మాదుకుతులలో రెండుకుతుల ప్రజలు దానివలన బాధపడిరి. టర్కీ సమస్త మహమ్మదీయులను చాలవరకు బాధించింది. మాంపేగు గారు రౌలతుకావనముల చాల అవశ్యకమని గట్టికవాదించిరి. జేకోవద్దికరులకు వాని కిచ్చియుటకే అవి యుద్దేశింపబడినవనియు అట్టివారి నే ప్రభుత్వమువారైన దండింపక తప్పరనియు జతము తెలియజరచెను. అట్టివారు పూర్తిగ లోలగింపబడువరకు విక్రాంతి యననదికే ఇండియా దొరతనమువారు నిరంతరము యుద్ధ మొనరింప నిశ్చయించుకొనిరి. అరాజక విప్లవోద్భవములందు తనిచేయువారల కిచ్చియుటకే అవి యుద్దేశింపబడినవి. అట్టివారు పూర్తి మర్త ప్రమాదకరములగు వనుల నొనరించుటలననే ఇట్టి కఠినకావనములను జేయవలసివచ్చెను.

సంస్కరణముల చట్టము.

హిందూ జేత సంస్కరణముల చట్టము జూను నెలారంభములో ప్రవేశ పెట్టబడెనని ప్రజలమందరమున మాంపేగు గారు చెప్పిరి.

పార్లమెంటు రీ కమిటీ.

లండను, మే 28:—సన్నిటిదనము ప్రజలమందరమున దురభ్యాసించుచు మాంపేగు గారు చెప్పిరి. వాగ్దానము ప్రకారము

సభ్యులు ప్రత్యక్షముగా నెన్ను కొనబడవలయును. (90) కావన సభాధ్యక్షుడు వై ప్రాసెస్ చేయుటకును. వై ప్రాసెస్ కావన సభకు సమావేశపరచి, యువస్థానియ అధికారము సంతకముగలదు. (91) స్థాయి సంఘము లేమియు నుండజూడదు. (92) సహాయ కార్యదర్శులుండ వక్కరలేదు. (93) నివేదిక యందు నూచింపబడిన ప్రకారము ప్రెసికెన్టుస్ లోకటి నిర్బంధ బడవలయును.

భారత జేతాంగ మంత్రి

(94) హిందూ జేతాంగ మంత్రి జీతము బ్రిటిషు ఎన్టీ మేట్లు లో చేర్చవలయును. (95) పార్లమెంటు ప్రిత్యేక సంఘమును నియంించుటకు నూచింపబడిన నూచన సంకీర్ణంపవలయును. నను ఈ సంఘమున పార్లమెంటునందలి ఇరుసభలనుండియు సభ్యులను చేర్చవలయునని భారత ప్రభుత్వము వా రభిప్రాయ ముచున్నాడు.

రము సంస్కరణములన్నియు రెండుకుందరముల జూయింబు కమిటీ కంపబడును. వారు వానిలోని యంతములనుగూర్చి వెక్కుమంది అభిప్రాయములను దెలిసికొని ఇంక నేమి మార్పులను చేయవలయునదియు తర్కించెదరు. పిమ్మట బిల్లు పార్లమెంటున కర్పింపబడును.

ఇండియా ప్రతినిధులు.

లండను, మే 28:—హిందూ జేత ఆయవ్యయ పట్టిక ప్రజల మందరమున తర్కింపబడినపుడు విశేష మహారాజా గారును సింహా ప్రభువు గారును ఆచట నుండిరి.

రాజ్యాంగ సంస్కరణములు

లండను, మే 28:—మాంబాగూర్ గారు ఇండో బ్రిటిషు సంఘమువారిని నందించుట కేలము అన్యాయమనియు నమం జనముగాదనియు ట్రెన్సువల్లికలో ఈ సంఘపు కార్యనిర్వాహక కర్మమువారు ప్రత్యుత్తర మొనరిరి. మాంబాగూర్ గారి ఇండో బ్రిటిషు సంఘమువారి యభిప్రాయములను తిప్పగ దెలియజేసిరి. ఈ సంఘమువారు ఇండియా కు సంస్కరణములను ప్రవహింపవలయునని కోరుచున్నారు. ద్వంద్వ ప్రభుత్వము నంగీకరించుటలేదు. ద్వంద్వ ప్రభుత్వము వలన ప్రతిరాష్ట్రమున పరిపాలనములలోలము బహుం దేయను. రానున్న మార్పులు తగిన అనుభవమును కలగజేయువరకు ఇండియా దొరతనమువారి అధికారమును క్లింతుట పిరికి కట్టదు. ఏమ్యు జాతులభేదములకు సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును కలగజేసి న్యాయమును కలగజేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. భారత జేత ప్రజల కెట్టి సంస్కరణములను ప్రసాదించిన భాగ్యదాయముగ నుండునో అట్టి సంస్కరణములనే మాంబాగూర్ గారునది పేరును ప్రసాదించ గోరుచున్నాడు. 20.8.17 న మాంబాగూర్ గారు ప్రమాణముగ గావించిన ప్రకటనమున పేరునూడే ఆమెడింది తమ సానుభూతిని జూపుచున్నాడు.

* * * * *

కొంతమంది మితవాదుల యభిప్రాయము

బొంబాయి, మే 28:—మాంబింతామడి ఎం. రామచంద్రరావు, బి. ఎన్. కామతు గార్లు ఇంగ్లాండునకు జూపు మితవాదరాయబారులలో ఆఖరివారు. ఆదివారమునాడు మెయిలు జడలో బొంబాయి నుండి ఇంగ్లాండుకు బయలుదేరి దరు. గత సాయంకాలము సర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా కార్యాలయమున డి. జి. చార్లీ గారు వీరికి విందొంకరిరి. శ్రీపురుష ప్రముఖులు చాలమంది విశ్వసీరి. సర్ డిక్ నా వాచాగారి సభ కధ్యక్షులుగ నుండిరి. అతిథులను సత్కరించు సందర్భమున తమ ప్రారంభోపవాసమున రాజ్యాంగ సంస్కరణములకట్టి ఉత్సాహమును ఆశీసు జూపిరి.

నటరాజ్ గారు నూడ వాచాగారితో ఏకీభవించిరి. ప్రస్తుతిము తమకుగల ఉత్సాహము చింతామణి గారు తెలియజేసిరి. తమ కార్యవిజయమునుగూర్చి ఆతురతను జూపిరి. సం ద్భూతము చాల వేర్వేరుగ నుండుటతో ఇంగ్లాండులో తాము చేయబోవు కార్యవిజయము కట్టు భయమును జూపిరి. ఇండియా దొరతనమువారి ప్రకటనమును నూచించుచు అందుగల ముఖ్యవిషయములను ఆశ్రేపించిరి. దొరతనమువారి ఉద్దేశములను గూర్చి ఏమియు జెప్పలేదు. వీరి తీర్మానము పురోవృద్ధికి భంగకరమనియు అనాదరణీయమనియు ఇంతామణి గారు దెలిపిరి. ఇండియా దొరతనమువారి తీర్మానములు అసలు సంస్కరణములను చాలవరకు తర్కించినవని నుడిచిరి. కాన ఈ సంస్కరణములను మన మందరము నిశ్చయముగ ఆశ్రేపించి మన యసమృత్తిని జూపవలయు ననిరి.

రామచంద్రరావు, కామతు గార్లు చింతామణి గారి యభిప్రాయములను కొంతవరకు పాల్గొనిరి.

పంజాబు రాష్ట్రమున జరిగిన సంఘములవలన ఇంగ్లాండునకు బోవు రాయబారులేగాక యావత్తు భరతఖండమున దిగు లొందుచున్నది. సిరెత్సాహమును జూపుచున్నది. పంజాబు రాష్ట్ర కరిపాలనము చాల విచారకరమైనది. రాజకీయపరిపాలనాజ్ఞానములేని యధికారి చేయు పరిపాలననుబట్టి దని వాచాగారు తమ అంత్యోపవాసమున నుడిచిరి. తమకుగల భావి భాగ్యదాయాభిప్రాయముల సందర్భమున ఆంగ్లేయుల విశేషమున తమకు విశ్వాసముగల దనియు న్యాయమున్న ప్రేమ ఎక్కువనియు వాచాగారు తెలిపిరి. ఇట్టివిశ్వాసముతోనే నాలోకీ ఫిరోజు మెహతా గోడ్లగార్లు ప్రేరేపితులై రి. కావ మనము గూడ ఇదే విశ్వాసమును కల్గియుండవలయును. ఇండియా

దొరతనమువారు సంస్కరణములపట్టి గావించిన సవరణలను గూర్చి తెలుపుచు అవి పురోవృద్ధి కరమగునని కావనియు జేతానర్థ వాయకమనియు నుడిచిరి. సర్ కేంకరజ్ నాయరు గారు ఇట్టి సమయమున ఇండియా దొరతనము వారంతయు భారత విరూధిత్వయమునకు విముఖులుగ నున్న పుడు నిర్బీతిగ నిజాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించి మహాపకారమును గావించిరని నుతించిరి. ఆయన తన అసభముమీద ఆధారపడి దృఢముగ నిల్చియున్నచో ఇండియా దొరతనమువారి ఉత్తర కంఠి యు ప్రియోజన రాహిత్యముగ నుడి. కేంకరజ్ నాయరు గారు తెలిపిన ఆశ్రేపణలనే బ్రిటిషు మంత్రివర్గమువారి రక్షింపదరు. చివరకు ఇవేనిలుమకు. ఇండియా దొరతనమువారి తీర్మానములు కొరగాని వును. ఇది ఇట్లు జరుగగల దనిరి. ఇది ప్రకృతిభర్తము. లోకజ్ఞానము, న్యాయదృష్టిగల ఆంగ్లేయులు చేయుదురని వాచాగారు నదిరి.

మాగ్రంథ పేటిక

కృషీశాండు:—ఇది యొక చిన్న పద్య శాస్త్రము. శ్రీ యతులగు దువ్వాని రామిరెడ్డి గారి కృతికి కర్తృ. గ్రంథ కర్త గారి కృతిని తన మిత్రుడగు మన్నెయ శేషరెడ్డి గారి కృతి నొనరిరి. ముఖ్యత్రయమున గల 'పరిణామ న్యాయము' అను వాక్యమునలన నీకృతిని వివాదాళయమునందు రచించి కృతి నొంగి బహుకరింపవలసిరని తోచుచున్నది.

వృత్తులలో గర్వకృతి గౌరవింపదగిన వనియును జేతమునకు శ్రేయంకరమునగుటచేత వినుకక నిరంతరమును పాటు పడెదగునని యును, అద్వాననే సర్వ శ్రేయము లొనగూడు నని యును, ఉపదేశించుచు కాపునంపతుల నుద్దేశించి నవనోదారములగు పద్యములు ఇందుమార్పబడినవి. గ్రంథారంభమునందు మూడు ముప్పది పద్యములదనుక పరికించినచో, గ్రంథకర్త, మిగుల ప్రాధమ్యము భావపూర్వముగను తనకావ్యమును తెలయంపబయిల్పించినట్లు తెల్లగును. కాని రాసురాసు ఆయత్నము సంతతికమై సమాజభోరణిని ఆవతరించినట్టి, మొత్తము వై పద్యములలో తెలియును అగ్రస్థానమును భావబోధనమున ప్రశంస్యము లగునట్లు నిర్వహింపబడినది. గ్రంథము నందు కొన్నిచోట్లు పూర్వకృతుల ననుకరింపవలయు నని హెచ్చుకు పోవుటవలననో, మరి యే కారణముననో కొన్ని పద్యములలో, వివరీతకల్పనలు చేయబడినవి. ఉదాహరణమునకై 11 వ పద్యమును చూడుడు. నిద్రితుడగు కర్నకుని ప్రబోధించుటకై "స్వాప్నః కల కేసవిప్రుసామరవను" అని అందు బ్రాహ్మణుల సామవేదాధ్యయనము చెప్పబడినది. బ్రాహ్మణులు స్నానమున కేసుపప్పును సామమును అధ్యయనము చేయుట ఎచ్చటను ఆచారముకాదు.

ఇంక నీ ప్రస్తావనను ముగించుటకు ముందు ఇంక మొక్క విషయమును చెప్పవలసియున్నది. గ్రంథమునందు ప్రాయశఃముగా ననుస్వారమును చేయదగినవోటుల సంయుక్తములు వాడబడినవి. తెలుగున మహాకవి అనుస్వారపు గొడగు తెచ్చి పెట్టినవారే (1914 జూన్) తమ పత్రికలో, 'పదన తెలి, వ్యాకరణము—అను వ్యాసమునందు "మనస్థమునకు—అనగా ప్రథమావిధి క్రిత్యమునకు మూడిదాని, బిందు పూర్వక బుజ్జముగాని వచ్చును" అను బాలవ్యాకరణ సూత్రమును విమర్శించుచు, వృక్షంబు వృక్షము అను నిత్యావరూపముల వేరే తెలిపాడగు నని చెప్పి అందును చెడగొట్టు యావను, వృక్షవర్ణములో లేనియావను మనకెందుకు" అని ప్రాసీయుండుటచేత, మనము అనుస్వారమునకు బదులుగా తెలియందమును పాడుచేయు నను వానిక సంయుక్తరూపములను ఏల వాడుకొనవలయును? ఇదియునుగాక, ఈ ప్రస్తావనందు అనుస్వార వాడుక చెప్పెను రీతి వర్ణలకమమున అనువాసికర్తములతో సంయుక్తరూపములను ముద్రింపక, కేవల మొక్క నకారముతో మాత్రమే అన్నిచోట్లును సంయుక్తరూపములనుపై పడబడినది. ఇది యొకవిధముగ ననాలోచితమును తెలియజేయును.

కాంకగీతములు (11 ప.) పాంథ యావము, (5 ప.) కర్వ పద్యములు (17 ప.) మున్నగు కొన్ని ప్రయోగపు పాఠ పాటులు ఇందుగలవు అయినను పత్రికము బ్రాహ్మణేతరుల చదువులై తమ ధర్మములను తక్కిన సామాజిక సోదరుల యభివృద్ధి మార్గములకు గుర్తించి క్రింధక దైతే జేకోధాంకులై, ఉదాహరణ, గమ్యస్థానమునకు చేర బ్రహ్మింనునట్లు తాను మార్గదర్శకుండై యున్న ప్రస్తుత క్రింధక దైతే పరిశ్రమను ఎంతయు కొనియాడవలసిగది. గ్రంథ మన్ని విధములందుగ నున్నది.

ఆంధ్రపత్రిక

1919-వ సం॥ మే నెల 30-వ తేది

శుక్రవారము.

హిందూ దేశస్థితి:

మాంటాగూగారి యభిప్రాయము వెలువడినది.

కామన్వెల్త్ లో నిటీవల జరిగిన బట్టుచర్చ సందర్భమున, మాంటాగూగారు ప్రస్తుతస్థితిగూర్చి తమయభిప్రాయమును వెల్లడించిరి. రాలెటుబిల్లుల ప్రవేశముమూలమున, హిందూ దేశీయందోళనా పూతమై యుండెను. దేశీయందంతలను అ సమ్మతినగల జరిగెను. వ్యక్తిత్వతంత్ర్యము, బ్రిటీషు స్వాధీనపాలనము, ప్రజలకు పెక్కిభావము వలె నున్నవి. ఇతరహక్కులున్నను లేకున్నను, ప్రజలు వీటిమూలమున సంతృప్తి చెదియుండెడి. బ్రిటీషు పరిపాలనమున కివిశిరోభావణమువలె నుండెను. ఈహక్కులు రెంటికీ, నిర్బంధశాసన మాలములమున ఉదినరకే క్రమక్రమముగ భంగము వాటిల్లుచున్నను, ప్రజలు సహించిరి. కాని రాలెటుబిల్లు ప్రవేశపెట్టబడిన పిమ్మట, వారి విశ్వాస మొక్కమారు తొలగవారంభించెను. అ సేతుహిమాచల షర్యంతము, అసమానముగ నశాంతిక్రబలెను. సామ్రాజ్యశాసన నిర్మాణ సభ్యులు నలుగు రిబిల్లుల మూలమున తమ సభ్యత్వమునకు రాజీనామానిచ్చిరి. తరువాత దేశమునందు ప్రబలిన కలనరము, పాతకులకు దెలసినదే. ఈస్థితిలో మాంటాగూగారి యభిప్రాయ మెదియో తెలియక, ప్రజలు తహ తహపడ జొచ్చిరి. ఉదారపక్ష సాంప్రదాయ ములలో బెరిగిన మాంటాగూగారు రాలెటు బిల్లుల నామోదింతురా? హిందూదేశీయకారుల ప్రాక్షులమువలన బిల్లుల ప్రవేశమున కొకవేళసమ్మతి ఉదినను, హిందూదేశీయంతయు నీ బిల్లులకు వ్యతిరేకాభిప్రాయము గలిగియున్నదని మీరు కను గొనలేదా? శాసన నిర్మాణ సభలో జరిగిన చర్చను మీరు పరికింపలేదా? ఈ బిల్లుల విషయమై అతివాద మితవాద విభేదమున కెక్కడును అవకాశము గలుగలేదని మీకి తెలియదా? తెలి సినచో, బిల్లుల నుపసంహరించు కొనమని హిందూదేశీయ కారులకు మీరు హిత మొసగిరా? బిల్లు సామ్రాజ్య శాసన నిర్మాణ సభలో నంగీకరింపబడినపిమ్మట నయినను, చక్రవర్తిగారికి శాసన నిరాకరణమును మీరు సూచించి యుండలేదా?

వై జిండియములన్నియు భారతీయుల మన ముందు శాధింపజొచ్చెను. వారి కింకను మాంటాగూగారిపై కడపటియాశ తీరలేదు. బిల్లును నిరాకరించుటకు చక్రవర్తిగారికి హిత మొసగవలయునని, మీరు మాంటాగూగారి కన్న భాగముల నుండియు తంత్రీవార్తల నిచ్చిరి. కాని, కామన్వెల్త్ సభలో నిడివరకు ఫిషరుగారు జవాబు చెప్పెను, మాంటాగూగారి రిందులకు బూనుకొన దని చెలిపి యుండెను. అంతటితో యాశ లగు గంటినను, మాంటాగూగారి ముఖమునుండి, పారి యభిప్రాయమును స్వయముగ గ్రహించువరకును, భారతీయులు సంతృప్తి జెందలేదు. భారతీయులు తమ విశ్వాసము నొకమాత్రమున విడుచుట కల బాటబడి యుండలేదు. ఇటీవలి సందర్భముల

జూచియెనను, దేశాభిప్రాయ మీ విషయమై నెంతటి విముఖత జూపుచున్నదియు మాంటాగూ గారు గ్రహించి, త్వరలో నిర్బంధశాసనముల తొలగించి, సంస్కరణ శాసన ప్రవేశమున కను కూల వాతావరణము గలిగించునని, ప్రజలు గంపె దాశతో నుండిరి. నేటి తంత్రీ వార్తలలో మాంటా గూగారు తమ యభిప్రాయమును ఖండితముగ చెలి పిరి. మాంటాగూగారు ప్రకారము, మాంటాగూ గారు రాలెటుబిల్లులను పట్టుకలతో సమర్థింపును, దేశోపద్రవ కారులనడచుటకయిత్యవసరమనియు, ఇండియా ప్రభుత్వము వారణాసి నిర్మూలనము జేయువరకును తమ కార్యదీక్షను విడువరనియు, రాలెటు బిల్లులు అరాజక విప్లవోద్యమములకు సంబంధించిన వారిపై మాత్రమే ప్రయోగింప బడుననియు, ఉపన్యసించిరట.

అరాజకులను, విప్లవకారులను అడచివైచుట, ప్రభుత్వపు ముఖ్యకర్తయమని భారతీయులెల్ల రంగీ కరింతురు. ప్రజల శివరికిని, వారిపై సానుభూతిలేదు. ద్వార్యకర్తలు హిందూదేశ సాంప్రదాయ ములకు విరోధములు. అరాజకులు, విప్లవకారులు మాత్రమే, దండింపబడునడల, రాలెటుబిల్లుల నామోదించుటకు భారతీయుల శివరికిని అభ్యంతర ముండనేరదు. రాలెటు శాసనము మూలమున సావ రాధులతో బాటు నిరవరాధులుగూడ దండింప బడుదురు. విప్లవనేరమనిన నెదియో శాసనమున నిర్వచింప బడియుండలేదు. అందుచే రాజకీయ సంబంధముగ నేరములను, విప్లవనేరముల క్రిందకు, న్యాయాధికారులు దీసికొని రావచ్చును. ఇంకొకవ కాశములేదని ఒకవేళ దలంపబడునేమో. మార్ష లులాక్రింద, రాజద్రోహనేరము విచారించబడి, శిక్ష విధింపబడుచుండ, రాలెటు శాసనము క్రింద, నటుల జరుగదని తలంచుట కవకాశ ముండదు. మామూలు న్యాయశాసనముల విచారణ తీసివేయ బడును. సామాన్య న్యాయమాత్రములు పాటించ బడవు. అప్పీలున కవకాశ ముండదు. విచారణ, పేరునకుమాత్ర ముండును. రహస్య న్యేషణశాఖో ద్యోగుల రిపోర్టులే ప్రమాణము లగును. ఇట్టి స్థితిలో నిరవరాధు లనేకులు కడగండ్ల పాలుగారి తప్పుడు అనేకమంది సావరాధులు విడువబడినను, నిరవరాధు లొక్కరు శిక్షింపబడుటచే న్యాయ భంగ మధికముగ గలుగునని, బ్రిటీషు న్యాయసే త్రలు చెలిపియుండిరి. కఠినచర్యలకు, అత్యంతావ సరము గలిగినపుడు మాత్రము, తాత్కాలికనిర్బం ధములను రాజప్రతినిధిగారి ప్రకటనము మూల మున విధింపవచ్చును. అంతయుగాని, ఎక్కువో అవసరము గలుగునని, శాసననిర్మాణ సభలో నిపుటినుండియు శాసనము గావించుట యుక్తము గాజాలదు.

ప్రభుత్వ కార్యదర్శినుండి నూడ నిర్బంధ విధానము విషయమై యుగళాంతి గలుగ నేరదని, స్పష్టమయినది. ప్రజలు తెలిసిన మొరలన్నియు, నరణ్యరోదనము లయినవి. జూనునెల ప్రారంభ మున సంస్కరణపుబిల్లు, వార్లమెంటు సభలో ప్రవేశపెట్టబడునని, మాంటాగూగారు తెలియ బడిరి. రాలెటుబిల్లులు వారు సమర్థించినపిమ్మట యీవార్త అంత యుత్సాహము కలిగించ జాలదు. సంస్కరణముల బిల్లు ఏరూపము దాల్చినో, వచ్చెడి వారములో తెలియగలదు. కాని, యిటీ వల వెలువడిన సంస్కరణ సంఘనివేదికలు, ఇండి యా ప్రభుత్వ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రకటనలు, సంస్క రణముల విషయమై వాత పురిగొల్పుటలేదు. వాతబరో సంఘసూచనలు కొంతవడి నుదార భూయిష్టముగ నున్నను, శాఖావిభజన సంఘ

సూచన లాశాభంగకరముగ నున్నవి. వీటికన్నను, హిందూదేశ ప్రభుత్వాభిప్రాయములు అభివృద్ధికి మిగుల భంగకరముగ నున్నవి. ఇక రాష్ట్ర ప్రభు త్వాభిప్రాయము లెట్టి యాశ కెడమిచ్చుట లేదు. ఇంకో బ్రిటీషు సంఘమువారి చర్యలను, మాంటాగూగారు విమర్శించినందులకు కినిసి, వాళ్ళి నీ సంఘమువారు లడను టైమునకత్రికలో గ్రహ రించికోన జూనుచున్నారు. కాని, హిందూదేశ మందు ప్రబలిన అశాంతికి, ఇంకో బ్రిటీషు సంఘ మువారే మూలకారకులనియు, వీరిని మాంటాగూ వర్గమువారు మొదటనే పూర్తిగ నిరసించి యుండినచో, రాలెటు బిల్లులు మొదలగు నిర్బంధ ముల కవకాశ మిప్పుడు లేకుండి యుండెడిదనియు, భారతీయు లిప్పుటికి విశ్వసించుచున్నాయి. స్వపరి పాలనా ప్రవాసము హిందూదేశీయజను బనికి రాదని కట్టుదల జూపుచున్న వారిలో మాత్రము, రాలెటుబిల్లులు హృదయతాపమును కొంతవడి చల్లార్చుచున్నవి.

ఇట్టి క్రతికూల వాతావరణమున సంస్కర ణము లెంతవరకు సంతృప్తి గలిగించినో యూ హించుట కష్టపాద్యము. సంస్కరణముల బిల్లు ప్రవేశ పెట్టబడిన పిమ్మట, నది కామన్వెల్త్ సభ, ప్రభువుల సభల జాయింటు కమిటీవారి పరిశీల నము నిమిత్త ముంపబడుననియు, ఆ కమిటీవారు సాక్ష్యమునంతను విని, పార్లమెంటు సభవారికి తమ యభిప్రాయమును తెలుపువరకును, చిటిపై పార్లమెంటు సభవారు తమ నిర్ణయము గావించు రనియు, మాంటాగూగారు తెలిపిరి. ఈ యంతరముల నన్నిటిని దాటి తుట్టతుడకు వెడలెడి సంస్కరణశాసనము సారవిహీనముగ నుండునా, లేక ప్రయోజనకరముగ నుండునా యని, ఎల్లరును విచారించుచుందురు. వాచావంటి మితవాదులు, సంస్కరణములు దేశమున కను కూలముగ నుండునని, విశ్వసించుచున్నారు. మిత వాదుల పక్షమున రాయబారులుగ వెడలుచున్న, గా. సి. వై. చింతామణి, గా. మోచర్ల రామ చంద్రరావుకుంతులు, కామతుగార్లకు బొంబాయి సర్వోన్నత ఆఫ్ ఇండియా సంఘమునందు ఏడ్వొ టుపువించొసగబడెను. ఆసందర్భమునందు వాచా గారధ్యక్షత వహించిరి. బ్రిటీషు మంత్రివర్గము వారు, సర్ శంకరకనాయకుగారి భిన్నాభిప్రాయ మును జాగరూకతతో పరిశీలించురనియు, తుట్ట తుడకు సర్ శంకరకనాయకుగారి యభిప్రాయమే యనుసరింపబడి, ఇండియా ప్రభుత్వాభిప్రాయ ప్రకటనము త్రోసివేయ బడుననియు, ఆంగ్లదేశీ యుల ధర్మానురాగము, హిందూదేశీయమునకు తుట్ట తుడకు న్యాయమునే సమకూర్చుననియు, వాచా గారుపన్యసించిరి. వీరి విశ్వాస మొంతవరకు ఫల ప్రదమగునో కాలమే తెలుపగలుగును. నిర్బంధ శాసనములు తొలగించబడక, నిజాధికార మొసగు సంస్కరణములు ప్రసాదించబడనియెడల, దేశము నందు శాంతి సుస్థాపితమై ప్రజాభ్యుదయము చే కూర జాలదు. హిందూదేశీయ యున్నతస్థానము గూర్చియు, నా నా జాతుల సమ్మేళనమునందు హిందూదేశీయమునకు గలిగిన ప్రవేశముగూర్చియు, వివరించి, పార్లమెంటువారు హిందూదేశీయమున కెన్నటి కయినను అధినివేశస్థాన మొసగవలె ననియు, సంధిసభలో అధినివేశ స్థానములగును హిందూదేశీయమునకును ఒసగబడిన సమాన క్రతి కత్తికి, అధినివేశ రాజ్యములలో భారతీయులు లోనగుచున్న కడగండ్లు కడు విరుద్ధముగ నున్న ననియు, మాంటాగూగారు హెచ్చరించిరి.

మాంటా గూ గారి యుద్ధాభివృద్ధి కార్య
యావము దాల్చుక, సిద్ధాంత యావమున నిలిచి
యొద్దవలెనవరకు, హిందూ దేశమున కేత
మాత్రము లాభము గలుగవలె.

కలకత్తా పోస్టుల సమై

కలకత్తా పోస్టుల ఉద్యోగులు వేతనాభి వృద్ధి
కొరకై సమ్మెకట్టిరి. సమ్మెకు కారకులగు వారు,
కారాగృహ శిక్షకు సాత్యులయిరి. ఈశిక్షల విష
యమై ఆంగ్ల దేశీయు లొక రు కలకత్తా పత్రికల
కిట్లు వ్రాసెనట:

"15 మొదలు 25 రూకలముల గ్రేడు జీత
ములకట్ట నవమ్మతి దేలుపుటకు వీరందరు సమ్మె
కట్టిరి. ఈ వేతనములు, కుటుంబపోషణ కేమా
త్రము చాలవలయు, బొంబాయిలో కనివారల
జీతమునకు కొరవడుచున్న వనియు, వీరు తలచు
చున్నారు. ఇట్టి స్వల్పపుతకలకు, హిందూ దేశపు
న్యాయవిధానము ఖయిదు శిక్షలను విధించుచో,
దీనిని వెంటనే మార్చుట యవసరము, నెలకు వేయి
రూకలములకు బైగ జీతముల గొనుచున్న వారు,
ఈవీధివారలు గావించిన అసౌకర్యమునకు వాటిని
నిందించుట సులభమే వారిని ఖయిదులో బెట్టుట
అవమానకరము. కలకత్తాలో ఆహారపదార్థము
ధరలు పెరిగెనని ఎల్లరకు తెలిసిన విషయమే. తమ
స్థితిని బాగుకరచి కొనుటకు, యీవనివారలు
బ్రిటిషు దేశమునం దవలంబించబడుచున్న సామా
న్య వద్దతుల నవలంబించగ నే న్యాయవిధాన మెటు
లున్నను, బ్రిటిషు ధర్మమునకు వ్యతిరేకమగు
ప్రత్యుత్తరమును మనమిచ్చుచున్నాము."

ఇగ్గీషుమెను కృత్రిక సంయతము, శిక్షితు
లైన దయ గనుబువలె నని బోధించుచున్నది.
హిందూ దేశము నందు దురదృష్టవశాత్తూ, పిడు
గను వియ్యమున కొకటి మంత్రిము ప్రయోగించ
బడినది అశాంతి ప్రబలమయినపుడు, మూల
కారణముల నరసి, వాటిని నివారించుటకు మార్గ
ముల నరయుట భావ్యము గాని, దండనకర్తనివ
లంబించి యంతితితో సంతృప్తి జెందుటచే, లాభ
ముండదు. ఆహారపదార్థముల ధరలు విపరీతముగ
నున్న నీసమయమున, అధికవేతనములు గలవారే
కలుబాముల బడుచుండ, స్వచ్ఛంద్యగులకు
కొంత యువశాంతి కలిగించుట, న్యాయము.
దండనము మాత్రముచే, వారి స్థితి చక్కబడ
జాలదు.

రిజిస్ట్రేషను శాఖా పరిపాలనము

1918 సంవత్సరపు రిజిస్ట్రేషను శాఖా కరి
చాలనానివేదిక విపులు ప్రచురింపబడినది 1918
సంవత్సరము, 1 ఏప్రిలు తేదిన, కర్నూలు రివిన్యూ
జిల్లా, కడపమండలమునండి వేరుజేతుబడెను.
ఉత్తరాక్కాలు, చిత్తూరుజిల్లాలు వేరుజేతుబడెను.
అందుచే రిజిస్ట్రేషను మండలములు 23 అయ్యెను.
సముచితస్థాయిసంఖ్య 513 నుండి 517 వరకు
బెరిగెను. ఆహారపదార్థముల ధరలతిరయించుటచే,
బీదజనలు తమ ఆస్తి విక్రయించిగాని తాకట్టుపెట్టి
గాని జీవనమును జరుపుకొనవలసివచ్చెను. అందుచే
రిజిస్ట్రేషనుల సంఖ్య వృద్ధి యయ్యెను. కొన్ని
మండలములలో అంటువ్యాధులు ప్రబలుటచే,
రిజిస్ట్రేషనుల సంఖ్య తగ్గినను రాజధాని మొత్తము
మీద ఏటిసంఖ్య 1,259,634 నుండి 1,363,578
వరకు బెరిగెను. ఈసంఖ్యలో విశేష భాగమంతయు
సిరాసితికి సంబంధించినవే. విల్లులలో 100 కి 17
వంతున వృద్ధిగలిగినది. అంటువ్యాధులు ప్రబల
మగుటవలన, ప్రాణాభయ మధికమగుటచే, విల్లుల

సంఖ్యగూడ సహజముగ నెక్కుడయ్యెను. రిజిస్ట్రే
షను కార్యమున వ్యవహారపు నిలువగూడ 45
కోట్లనుండి, 48 కోట్లవరకు బెరిగెను. పోస్టుద్యాయ
దస్తావేజుల బంపువద్దతి విశేషముగ నవలంబించ
బడెను. సహకారసంఘముల పక్షమున రిజిష్ట్ర
రయిన దస్తావేజులు 13630 నుండి 15317 వరకు
బెరిగెను. రిజిస్ట్రేషను సంఖ్యవృద్ధితో రిజిస్ట్రే
షనుశాఖవారి ఆదాయముగూడ వృద్ధియగుట
సహజము. మొత్తపు ఆదాయము లక్షకు బైగ
బెరిగెను.

వృత్తాంతములు.

కస్తూరి గిరార్డును గారి రాజధాని సన్మానించెరి.
రాజకీయవిధియొక్క కార్యవిధానకేంద్రము. కర్
తేజస్విమెట్టనుగారి ఉద్యోగమును చూచి చాన్. ఎల్. హో
దక్కు గారు నిన్ను జీవించిన స్వీకరించెరి.

నడియాడు అహమ్మదాబాదుగ గ్రామమునందలి మహా
మృత్యుమూల బహిరంగ సభలగావించి ప్రభుత్వస్థాపకు అమీను
గారి చర్యకు ఖండించుట తమ రాజధాని స్వత్యక్తికరించుచు
తిర్వాకములు ఆమోదించెరి.

అహమ్మదాబాదు నగరమున స్వేచ్ఛలు (టెబుల్స్)లు
విరాగము గందరగోళములతోను ముద్దాయిలను విచారించు
చును. ముద్దాయిల కరణుల ఆర్థరీ వార్తనుగారు వాదించె దని
తెలియుచున్నది.

ఇక ముందుండి బెంజురూరు ప్రాంతమునను
ముఖ్యప్రజలముగా సంఘమునము, దొంగిలించువారి మైత
దళము (రాజుల్ ఏకసోపు) ఆ క్కడకు వచ్చియుండు
ననియు మదరాసు మెయింజిట్రిక వార్తయుచున్నది.

కొలాబాలోని, విల్లిరీయా/బందరునందు, వివిధ-మగు
ప్రతిగోడపును ఒకటి తరువాత నొకటి అగ్నిదగ్ధము చేయ
బడినవి. అగ్నిప్రవేశము కలన రెండుతరల రూపుముల
నవ్వులు కలిగెను. చాలభాగము ఇన్సూరెన్సు చేయబడినది.

విల్లింగ్డన్ ప్రభువుగారు బర్మోకండి మరలిన వెళ్ళక
వల్లికిటిబోర్డుకు మరల నెలకొల్పుటకు గూర్చి మదరాసునం
దొక బహిరంగసభ సునరించెదరు.

బుధవారమునాడు బెర్లి గారు, బాప్టిస్టి మహారాజా
గారు, విల్లింగ్డన్ ప్రభువుకు సందర్శించెరి.

జర్మనీతో యుద్ధము సంధించినపుడు చాంబోకంపెసి
పోషణార్థ మిచ్చుచుండిన హ. 53,186 ల విరాళమును
అప్పనయ్యార్థ సహాయార్థముగ కట్టనే ఇచ్చెనని చాంబోరాజా
గారు, జేయిస్మంతు మహారాజాయి, జయోరా నవాబు
గారులను హిందూదేశపుభక్తులువానికి సహాయముచేసి గో
రి. కాశ్మీరము, సిక్ఖూరు, సిరోహి మహారాజాగారు స్వయం
ముగ కచ్చి క్రతువులతో పోరాడెనను తెలిసిరి.

మార్చి విజయతేది హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారియొక్క
ప్రకటనమును విమర్శించుచు అద్వైతము ఆఫ్ ఇండియాపత్రిక
ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:—ఎన్నికవ్వము అన్నన, ప్రభుత్వము
వారియొక్క విధానమును నిర్వహించుటకు ద్వంద్వప్రభుత్వమే
అవకాశమైనది. ఈ అవాంకరములను చాటిపోలేని యెడల,
భారతదేశములో భాగ్యతా మత ప్రభుత్వము స్థాపనచేయు
టకు సమయము రాతేదని తలచవలసియున్నది. ఈ ద్వంద్వ
ప్రభుత్వము పనిచేయుటకుట కేవలమైన ఆధారములే లేవు.

పోషణ భాగ్యములను తగ్గించుటచేతను, మరల
తేజండుటచేతను, ధరలసాధారణము లగుటచేతను, ప్రబల
దుఃఖ మతికొల్పుచున్నదని, బొంబాయిలోని జేయిస్మ విష
యమై నివేదించిన అభిప్రాయ రిపోర్టులు తెల్పుచున్నవి. ఈ
రమున 32 పరిశోధనాగారములు తెరవబడెను. 5437 గురు
కువాండ్రు నియోగింపబడిరి. క్రొత్తకులు ప్రారంభమగుటచే
అధికసంఖ్యగల పనివాండ్రుకు పని చేజూరెను. అధికసంఖ్య
గల కర్మాగారములు స్థాపించబడినవి. ఇన్ని కర్మాగారములు

గూడ పనిచేయుచున్నవి. 56 యూనియన్లును కొంత
వలకు సహాయముచేయు చున్నవి. 1918 గురుకు రాష్ట్రము
మూలమునను, 488 కేతపనివారలకు సహకార పాఠశాల
సంఘమువారు, కేతపనివారల నివారణ సంఘమువారు,
ఉరక ఆద్యాంతులములమున సహాయముచేసిరి. 298 గురు
బీదలకును సహాయముచేసిరి. 12,545 గురుకు సహాయము
చేయుటచే.

లాహోరు గందరగోళములు

లాహోరు, మే 29:—ఈనెల 27 తేదీన రిజిస్ట్రేషనులో
కర్నూలు ఇర్విక గారధ్యక్షునిపేరిచిన మార్గ జూలా కమిషను
వారు, ఒకటి ఆని పిలువబడుచున్న మహమ్మదాబాద్, మహా
మృదు మెగ్గిగార్లు, అమృతపూరులో ఏప్రిలు 10వ తేదీన
సార్వభౌమ కోలాంక్షు గారిని హత్యచేసినందులకు 121, 302
కేక్షులు క్రింద కేరణుల చేసిరి. ఇరువురు ముద్దాయిల
కును, మరలకొక విధింపబడెను. ముద్దాయిల ఆస్తి ప్రభు
త్వమువారు స్వీకరించెదరు.

సి. సి. కళల ప్రదర్శనము.

సి. సి. కళల ప్రదర్శనము. మహమ్మదాబాద్ కేటి కుభా
న్యాయ జర్నలునందు ప్రభువు సి. సి. కళల ప్రదర్శనము తెర
చిరి. ఇది మూడేళ్లవద్దమున, బహుళసంఖ్యకు లీ ప్రదర్శన
మున ఏమీంతుటకు కచ్చిరి. వస్తు ప్రదర్శనములు 400 లు
కలవు దిగువ కస్తులకును బహుళసంఖ్యకు మిగులబడెను. ప్రకృతి
రచనలును. (1) మార్చిదనునది, (2) కెనెరీ కోజర్లు మనది.
మొదటి కరగతి ప్రకృతి రచనలు చిత్రితమైనవి
మార్చిదనునది.

మొదటికరగతి చిత్రలేఖనకృషి-కెనెరీ కోజర్లు మనది.
ప్రకృతి రచనలు చిత్రలేఖనములు మూను-మార్చిదను
నది.

ఉత్కృష్టమగు చిత్రలేఖనకృషి:—(1) కెనెరీ కోజర్లు
యనది, (2) చిరియన.

కాలితేజనము:—(1) రాయలు దానసునది (2) దొంగ
వన యనది.

చిత్రలేఖనము:—(1) కొడమ యనది (2) చి. సి
స్కాల్లు. చిత్రలేఖన ఉపరణములు సి. స్కాల్లులగుట.

కలకత్తాలోని తపాల బంట్లోతుల సమ్మెకట్టు.

నాయకులు శిక్షించబడుట.
కలకత్తా మే 29:—పరమగా కలకత్తా నగరమున
తపాలా పనివాండ్లి సమ్మెకు గూర్చియు రాజధాని పోస్టు
మాన్యు, కేసుగారి మూలమున అగుగురు నాయకులు ప్రవాస
శిక్షను పొందుటకు గూర్చియు విమర్శించుచు ఒక విఖ్యాతి
చెందిన నగరవాసి "వినుగుజెంపి ఆంగ్లేయము" అని వ్యా
సమును వార్తాపత్రికలకు పంపెను:—ప్రస్తుతము ఇచ్చటనున్న
తపాలావారలకు రూ 15 లు మొదలుకొని 25 వలకు జీతము
ఏర్పాటుచేయబడినది. బొంబాయి నగరములో ఈ యుద్యోగ
గము బొందినవానికి అధికవేతనములు కలవు. ఇట్టి వేతనములను
బడయుటకును, తక్కువ జీతములందును ఉండినందుల కాక్షే
పణగా మీ సమ్మెకట్టిరి. ప్రస్తుతపు వేతనముచే మీ కుటుంబ
మును పోషించుకొనుట దుర్లభముగా నుండెను. నేరము లని
తలంపబడెనె మనుషులకు, ఏదట్లుమొను శిక్షించియిరెల
ఆ చట్టమును రద్దు చేయుట అత్యవసరము. మేము రూపుముల
జీతములను పొందుచుండిన వారిని బీదలు మనకు అసౌఖ్యము
కలుగజేసిరిని నిందించుట సులభము. మీరె చెరసాలయంతం
చుట లజ్జాకరము. కలకత్తానగరమున అన్ని కస్తువులు. అనిక
ధరలు కలిగి నుండుట అందరికీ తెలిసిన విషయమే ఆంగ్ల
దేశములోని దృష్టాంతమునకు బట్టి మీ తమ స్థితిని బాగుచేసి
కొనుటకు ప్రయత్నించిరి. చట్ట మెటు లున్నను, బ్రిటిషు
న్యాయమునకు విరుద్ధముగా మనము ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిమి.

వై యంతములను అనుకరించుచు, ఇంగ్లీషుమారు ప్రతీక
ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:—ఈ వ్యాయమిఖితకలన హిందూ
దేశములో బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు గొరంబు పోలేము మైత్య
మనసరమైన ఎడల తక్కువజీతములలో నున్న చాతువారిల
యొక్కయు, నాయకులవారియొక్కయు విషయములను మేము
అలోచించెదము. అధికారములోనున్న వారిలతో సంబంధము
గల మీ ప్రభుత్వమువారి బట్టి విషయములలో ఎలాగ జేసికొన
కుండ నుండవలెను తీవ్రమైన నేరము జరిగివచ్చును తేలికగా
పోషియగూడదు! మనము ప్రభుత్వముతో నిలబడుదము. శిక్షించ
బడిన తపాలా పనివారలకు శిక్షగాని, జరిమానాగాని తగ్గి
యట్లె వను వారిదను కోరుదము.

సర్వ శంకరః నాయకగారి భిన్నాభిప్రాయప్రకటనము

[illegible]

12. ప్రభులను గుర్తించు జనప్రభుత్వ సంస్కరణ నిశ్చయమునకు కారణములనుబట్టి బేర్కొనియుంటిని. కాని రాజకీయశాస్త్రముల యభిప్రాయమున బట్టి సంస్కరణకార్యోత్తర భాగ ననేక కారణములు గూడ కలవు. జేతపు నుపరిపాలనమునకును, కాంతిని (అనగా అన్యజ్ఞానమును) జ్యోతిని ప్రభుత్వమునకు సంస్కరణ కార్యోత్తరము. ప్రస్తుత పాలనా విధానము స్థానముననుగుణముగా నున్నది. బొంబాయి రాజధాని యందు సంభవించిన ప్లేగు అల్లర్లు ప్రజాస్వామ్యపాలనమున తటస్థింపగలరవు. తిరునల్వేలి అల్లరులును ఆస్సామీ ప్రభుత్వము, కర్నాటక ప్రభుత్వము వానిగేమన కంపెనీవారియొక్కయు మిల్లములయొక్కయు స్థితిని బాగుచేయుటకై చిదంబరం పిచ్చి చేసినవలనా బోక్సము కలగజేసినందుయే కారణము. ఇట్టిస్థితిగలదును నుపరిపాలనమున సంభవములు కాజాలవు. భూస్వామిగా బాపజేసిన రాజద్రోహకరములును విప్లవ నాయకులును అను ఉద్యమములనుబట్టి సంభవించిన యట్టిని (అనగా ప్రభుత్వమునకు స్వాధ్యము. కానననధికారిచే నిర్మితమైన యొక కాననములను 1907-క

18. మంత్రులయొక్కయు కానననధయొక్కయు నధికారములంద నుండు ప్రజాశాస్త్రవిషయములకు గూర్చి ప్రభువనూన చర్చింతుమా, సంస్కరణవిషేషికను బట్టి గవర్నరు లేన గవర్నరులేవలన ఎట్టి అపాయమైనను కలుగునెడల అట్టికార్యముల కారణమనవలెననుండవచ్చును. ఈ విషయమున నా సహోద్ధ్యోగులు అంగీకరించిరా యను సంప్రదించు మాకు

16. మద్యము ప్రజాయుక్తములుగా నున్న విషయములను కాద్యపిర్యాసక సంఘమువారి విశేష చేయుటకును గత ద్విరుపకును, భారత రాజ్యాంగమందలికిని అధికారముండవలె నని నానవోద్యోగుల యభిప్రాయము. మంద్రిని పదమ్యుతిని గావించుటగాని కానవసభను తొలగించుట గాని గవర్నరున కధికారముగలదను విషయమును మనము గుర్తింపవలసి యున్నది. కాని యిట్టి అధికారమున్నప్పుడు కూడ కానవసభయొ, మంద్రియు తినిప ప్రతి కూలయు గా నున్నయొడల గవర్నరు సరియగు మార్గమునను, మంద్రిలు మున్నగువారు తత్ప్రయోగమునను వర్తించుచున్నారను దురభిప్రాయము

మనో వానిని తొలగించు అధికారమును కూడ గవర్నరు లేక
మనోవేయవలెనని నానాచోద్యోగము తెలుపుచున్నాడు. పరిపా
లనము ప్రభుత్వమునందే నిట్టి అధికారము గవర్నరుకు కుండవలె
నని మీరు వాదించుచున్నాడు. గవర్నరుకు అయ్యదును పను
లను చేసినయెడల మంత్రిగారు కాననసభయను బాధ్యతావిధి
పాటించుటగా వర్తించుచున్నవని అభిప్రాయము యిట్టి భా
వములకు కారణము.

సంస్కరణ ప్రణాళికయొక్క ప్రధాన సోపానమును
చెడగొట్టుటకు గవర్నరుకు గాని, భారత కేంద్రాంగములకి గాని
అధికారము ఇచ్చుట ముందిగాదని నా అభిప్రాయము. ఈ
సూచనయే కార్యనిర్వాహక పట్టమునందే ఉండవలెనని నేనే
డికాదర్శనమును రూపుదిద్దుకొనుచున్నాను. నిజానికి కాననసభ
మీద కార్యనిర్వాహక సభవారి కేమియు అధికారమిచ్చియుం
డలేదు. అనంతరమైన పార్లమెంటువారిచే నియమించుటకు గెమ్మ
క్షపాతి చును విచారణయొక్క యీ విషయమును ఆలోచించి,
నవర అధికారమును కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి కిచ్చుట
కు సులభమయిన దేయవలెనని, ప్రణాళిక ప్రకారము నిర్ణయ
పడదనీ భావనసభయే రెండును గవర్నరుగారి అభిప్రాయ
మునకు వ్యతిరేకముగా పట్టిపాటు మిచ్చిన యెడల, గవర్నరుగారి
అభిప్రాయములు పారపాక్షికతను కానన సభాభి
ప్రాయములనే జేర్చుకొనవలయుననియు నా నిశ్చితాభిప్రాయ
ము. అధనా అట్టి అధికారమును గవర్నరుకే ఇచ్చినయెడల
ప్రభావవంతములగు ప్రభుత్వసభ్యులకు వ్యతిరేకముగా నను
భించుటయే యని చెప్పవచ్చును. అనంతరమును అందులో రా
జకర్తవారికి తాత్కాలిక పట్టములను (ఆర్డినెన్సులు) చేయు
టకు అధికార మియ్యబడియే యున్నది. అనంతర కార్యములలో
భారత ప్రభుత్వమువారి కేయవడిన అధికారముల సందర్భమున
ఇంకను, నీ అధికారము సయిత మిచ్చుటకు నే నావహించ
జాలను.

17. ఈ విషయముల సందర్భమున భారత ప్రభుత్వము
వారికి ప్రణాళిక ప్రకారము పరిపాలనమున కోర్కెలు పుచ్చుకొను
టకు అధికార మియ్యబడినది. (1) భారత ప్రభుత్వ కాళా
పరిపాలనమును మరలీతముగా కొనసాగించుకొనుటకు (2)
భారతదేశ లాభాభివృద్ధికారకై రాష్ట్రములందు సమాన చుగు
కాననములను చేయుటకు అధికారము. (3) ముందు వర్గము
రెండువదనీవు కట్టకు సర్దుకలను సంగ్రహించుటకును. (4) ఇం
క రాష్ట్రమునకు సంబంధించు ప్రత్యేక పరిషత్తులయొక్క

18. అధికారములను కాలానుగుణ్యమున చేయుటకు
తీర్పు ప్రణాళిక ప్రకారము సయితము సంబంధించి యుండిన
యెడల నవర కాళానుగతి వ్యతిరేకముగా నున్నయెడల
వానిని గవర్నరు వరకుగొనక ఆ కాళుకు సంబంధించు నుత్త
వులను జారీచేయుటకు నాతోడిసభ్యులు నూచించుచున్నాడు.
అనంతరమైన అధికారము ప్రకారము సందర్భమున ఉత్త
రువులను జారీచేయుటకు గవర్నరుగారికి అధికార మియ్య
బడినదయే యని చెప్పవచ్చును. దీనివలన మంత్రిల అధికార
మును తొలగించుటకు పూర్వకొనవలెనని మనకును.

19. అధికార ప్రణాళిక ప్రకారములను ధనమును వంచిపెట్టు
టకు నూచించబడిన అధికారములవలనను మంత్రిలు కార్యని
ర్వాహక సభకు లోబడి యుండవలసియుండును. రాజధానిలో
వసూలుగు ఆదాయములలో యిట్లు మైనది - ఆనగా భూకర్ష
మున్నును. కార్యనిర్వాహక సభవారి చేతులలోను,
విద్య సౌకర్యపరిపాలన ఆరోగ్యము వర్తించుచున్న యన్నగు
వాని కర్మములను మంత్రిల అధికారములో నుండగలవు.
ఈ డిపార్టుమెంటులనే వెంపొందించుటకు కేంద్ర
ప్రభుత్వము చేయవలయును. వీనికి కాననసభ ధనము
నంతకు కార్యనిర్వాహక సభ మీ తోయవలసి యుండును.
దీనివలన సహజముగా కార్యనిర్వాహక సభయందు మంత్రిలు
లోబడి యుండవలసి యుండునని తెలుగులు. గవర్నరుగారి
అంగీకారములేదే మంత్రిలు క్రొత్తవర్షములకు చేయగూడదు.
మంత్రిలు తమస్వాధీనములోనున్న కాళాదాయములను వెం
పొందించు జేసికొనుటకు నాతోడిసభ్యులు అవకాశ మిచ్చి
యున్నామని, ఏ ఆదాయమును అభివృద్ధి చేసికొనుటకు
చేయుటకు అట్టి దానిని కార్యనిర్వాహక సభవారి స్వాధీ
నముగానే యుంచుచున్నాడు. ఒక కాళునందేయే ఆ కాళాభి
వృద్ధికి కావలసిన ఆదాయమును దానినందేయే అభివృద్ధి చేసి
కొనవలయునని చెప్పి నూత్రము నే నంగీకరించజాలను. అధికార
కాళుకు ప్రకారము కాననసభ (సభ్యులు నిచ్చుటకు నిరాకరింప
గూడదని నాతోడిసభ్యులు చెప్పుచున్నాడు. కాని క్రొత్తవర్ష
చేసికొను సభకారము నూత్రము మంత్రిలకు గాక గవర్నరుకే
యుండవలెనని వారి వాదము. మంత్రి కార్యనిర్వాహక
సభయందు సర్వసాధారణమైన కార్యములను తగిన సహాయ
మునకా పోయినయెడల తేజమునందలి ప్రజలను తీర్చివేయు
నని నూచించు ఈవిధానము నే నంగీకరించజాలను.

20. ఈవిధానములను మంత్రిలకును కాననసభకును
ప్రణాళిక ప్రకారము సందర్భమున స్వాతంత్ర్యము నీయవలెనని
టయే గాక, వారు కార్యనిర్వాహక సభయందు లోబడవలసి
వచ్చును. కావున ఆంధ్ర 20 వ తేదీ ప్రజలకు బాధ్యతగల

స్వాతంత్ర్యము నిర్మించు ప్రకటించబడిన ప్రకటనమున కీవిధా
నము వ్యతిరేకముగానున్నది. కావున దీని నంగీకరించవలెను.
క్రొత్త విధానము ప్రకారము మంత్రిలు అధికారము వహిం
చినకాళుల సందర్భమున చాల కష్టపడవలసి యుండును. సహ
జముగా వారి కార్యనిర్వాహక సభవారి కుండి సయితము
పానభూతిని చూడవలసి ప్రకృత ప్రకృతిగతులను గురించి
ప్రాసంగికమున నూచించుచుంటిని.

సాధ్యమైన ప్రభుత్వమువారు పాలనాకార్యనిర్వా
హకమునకు గాను మంత్రిలకు తగిన బాధ్యత స్వాతంత్ర్యము
తీయవలయునని చెప్పి మండగా హిందూదేశాంగములకి రాజ
ప్రతినిధులు మంత్రిల బాధ్యతలకును గవర్నరుగారి విచార
ణకింద నుండవలయునని వాంఛించుచున్నామని వైవాచిక
ర్యమునకు తెలియగలను. నాతోడి సభ్యుల అధికారమును
సయితము తీసివేసి మంత్రిలకు కాననసభను గవర్నరు, కార్య
నిర్వాహక సభలకు లోబడి యుండవలెనని నూచించుచున్నాడు.
రాష్ట్రము ప్రభుత్వమును హిందూదేశ దీనికొని
రాజుడనని వాదించుచు నాతోడి సభ్యులు కార్యనిర్వాహక
సభను ప్రజలకు బాధ్యతయు యుండగూడదని వాదించు
చున్నాడు.

అధికార కాళులు

21. అధికార కాళులను విషయము నాలోచించెదను. కిర
నేనాలో అధికార కాళులపట్ల మంత్రిలకును, కానన సభకు
ను గల సంబంధములను గురించి నూచించియున్నాను. ఈ
విషయము చాల ముఖ్యమైనది. కావున నాతోడి సభ్యు లిందు
విషయమున నూచించినవిధానమును విస్మయచలనమని యుండును.
కావున, వానిని మరల చర్చించినను వరకాలేదు.

సంస్కరణనిజేదికమునందలి విషయముల ప్రకారము కానన
సభాపరిషత్తుయందు మంత్రి యనుమతి లేనిదే అధికారములను
పరిపాలనమునకును పన్నును చేసగూడదు దీనివలన ప్రణాళిక
ప్రకారము సంపాదించుటకు వీలుకూడ గలను. అధికారము
ప్రకారము ప్రకారము రెండును సమానమైన ఆదాయ వ్య
యములను చేర్చించవలయును. దీనివలన మంత్రి ఆదాయవ్యయ
ములలో సులహించుటయేగాక, ఎక్కువ బాధ్యతతో ఆదాయ
వ్యయవిషయములను పరిష్కరించుటకు వీలుండగలదు. అధికారము
ప్రకారము ప్రకారము పాలనములో సయితము మంత్రికి ఈ
విధానములను తలచుటయే యుండగలదు. అధికార కాళుల
బట్టెలుగా మంత్రిలకును, కార్యనిర్వాహక సభయవారికిని
జేతన కలతలను వచ్చినయెడల మంత్రితో సంబంధించి ప్రణా
ళిక ప్రకారముతో సంబంధమున్న గవర్నరు వీనిని పరిష్కరింప
వలసియుండును. కావున అధికార కాళులతో ఈవిధానము
వలన మంత్రిల కెంతయు కలుగు బడి యుండ
గలదు. ప్రణాళిక ప్రకారము సందర్భమున సయితము మంత్రి
కార్యనిర్వాహక సభవారి సులహించు కేకొనుటకు అవ
కాశము ఉండగలవు. ఈ విధానము చాల ముఖ్యమైనది.
గవర్నరుగారి కొన్ని విషయములలో చేయు కట్టుబట్టులకు
తీర్పు ఆదాయవ్యయములను కాననసభవారు చేర్చించి అధికారము
ప్రకారము ప్రకారము ప్రకారము పాలనమునకు గాని బంధికృత
ములగు సులహించు నిచ్చుటకు అవకాశము ఉండగలవు.

నేను నూచించిన సూచనలకు అధిక విషయముల
లోను అధికార కాళాపాలనమునందును మంత్రిలకును కానన
సభకును ఎక్కువతలచుటయే యుండగలదు. ఇది చాల స్పష్ట
కరముగానున్నది మంచి నూత్రములమీద ఆధారములైయు
న్నది. నాతోడి సభ్యు లీ విషయమున మూర్ఖులు ఈవిధానము
లంతటిని నామాతృప్తము చేయగలవు.

ప్రభుత్వమువారి సవరణలు

22. ఆదాయవ్యయపట్టికల పట్ల కాననసభయ చేయు
తీర్మానములు ప్రభుత్వమువారికి బంధికృతములు కావగూడదని
భారత ప్రభుత్వమువారు తమ మార్పులలో నూచించుచు
న్నారు. తీర్మానము సులహించుటగా ఉండవలయునని
ప్రభుత్వమువారి వాదము ఈ సూత్రము రాజ్యాంగ ప్రకారం
తమ వ్యతిరేకమున నా అభిప్రాయము. సభకును కాననసభా
తీర్మానములను గవర్నరు నిరాకరించుటకు కష్టతరముగానుండు
నియు, వాదించబడుచున్నది. కాననసభాభిప్రాయమును ప్రభు
త్వమువారికి తెలుపుటకు ఈవిధానము ప్రత్యేక పట్టెలు డి
వడి. కావున కాననసభాభిప్రాయము అంగీకృతముగా కా
ననమును, అట్లు కాకపోయినయెడల ఈ వాదము సయితము
రాజ్యాంగ ప్రకారము వ్యతిరేకముగా నుండి యుండ గలదు.

23. నాతోడి సభ్యులు ప్రణాళిక ప్రకారమును నిరాకరిం
చుటకు ఇంకను సవరణలను ప్రత్యేక పట్టెలు చేయుచున్నాడు.

పరిపాలనాసౌకర్యమున కొక్క ఆదాయ వ్యయపట్టి
కను తయారుచేయుట మానివేసి అధికార కాళుల తరపున
నొకటి, ప్రణాళిక ప్రకారములకును మరొకటి ఆదాయవ్యయ
పట్టికలను తయారుచేయు నూచించుచు, అధికారపట్టిక సందర్భ
మున గవర్నరు కార్యనిర్వాహక సభయను. ప్రణాళిక ఆ
దాయవ్యయ పట్టిక సందర్భమున గవర్నరు మంత్రిలకును సంత
దించుకొనవలయునని నూచించుచున్నాడు. ప్రణాళిక ప్రకార
ముల పాలనమునకు మంత్రిలు అధికారములను అధికారములను

ములను కార్యనిర్వాహకసభ్యులను పన్నులను చేసికొనవల
యునని నూచించబడినది. గవర్నరు నిరాకరించినగాని కానన
సభాతీర్మానములు ప్రభుత్వమువారికి బంధికృతములు యుండు
నను నూత్రమును నిరాకరించుచు, కాననసభా తీర్మానములు
ప్రభుత్వమువారికి సులహించు నిచ్చుచునే యుండవలయునని
భారత ప్రభుత్వమువారి వాదము.

ఈ వాదములకును అధికార కాళుల ఆదాయవ్యయముల
పట్టికతో మంత్రిల కేమియు సంబంధముండజాలను. ఇదియు
సంస్కరణసూచనలకు వ్యతిరేకముగానే యున్నది. ఆదాయ
వ్యయపట్టికలో ప్రణాళిక ప్రకారము మిగులుండునను నుండ
జాలను. కార్యనిర్వాహక సభయనకు నతి క్రొత్తవర్షము
చేయుటకు సయితము మంత్రిగారి కేదు. కాననసభ
క్రొత్త వర్షము విధించుటకు నిరాకరించినయెడల గవర్నరు
గారికి మిట్టి సమావేశపరచిగాని మరి మేలిధముగా
నైనను తీసుకొనవలయును నేర చేర్చుకొనవచ్చును. వ్యయవిషయ
మున సయితము అధికార కాళులతో మంత్రిలు కోర్కెలు
పుచ్చుచు స్వాతంత్ర్యము ఈవిధముతో నామాతృప్తము కా
గలదు. రాజ్యాంగ సంస్కరణసభ్యులను రూపుమాప గల
దు కావున ఈ మార్పులను నే నంగీకరించజాలను.

24. ఈ పద్ధతివలన మంత్రిలను, కార్యనిర్వాహక
సంఘమువారును, తమ కాళులకు గా నెంతవరకు నున్నవారో
అనువిషయము కాన్యాసారంభించున ఎంత విజయమున్ను తమ
యొద్దయున్నది, తమ కార్యనిర్వాహకమున కెంతవరకు
కాననసభ, ఎంతవరకు క్రొత్తవర్షము చేయుటకు పూను
కొనవలయునో అనువిషయములు తెలిసికొనుటకు వీలుండగల
దు. ప్రణాళిక ప్రకారము కేంద్రమునకు వచ్చేయుటకు సాధ
కాశము ఉండగలదు. వీని లాభములను అన్ని కాళులకు లభించు
టకు వీలుండగలదు. ప్రణాళిక ప్రకారము తమకు కాననసభ సాక్షు
బలము పుచ్చుకొనుటకు అవకాశము వీలుబడినది. అధికార
ప్రకారము ప్రకారము ఆదాయ వ్యయములను ప్రత్యేక ప్రత్యేకము
గానుంచినయెడల సులభముగా నుండునని తెలుచిన అధికార
ముల ప్రకారము ఆదాయవ్యయములలో ప్రజల తలచుబడియుం
డుటకు వీలుండజాలను. మంత్రిలు, కాననసభ చేతులలో నుండి
అధికార కాళులకు విముక్తి కలుగజేయుటకు ఈవిధానము
నూచించబడినదని వారి వాదము. దీని నే నెంతయును వంగి
కరించ జాలను సంస్కరణనిజేదికము ప్రకారము ఈ క్రొత్త
పద్ధతివలన అధికారులకు పరికరాని కాళుల మంత్రిల
క్రియ బడిన వ ని యు మంత్రిలు ప్రత్యేక
ముగా తమ కాళాపాలనమునకు పన్నులు చేసికొనుటకు
ప్రణాళిక ప్రకారము వ్యతిరేకముగా నున్నదనియు జేయుచు
జనసభ వారికొక గొప్ప అభ్యంతరమును కల్పించుచున్నాడు.
నాతోడి సభ్యులు ప్రత్యేక అధికృతములను ప్రత్యేక పట్టెలు విషయ
మున ఈ అభ్యంతరమును సమర్థించి
యున్నారు. ప్రణాళిక ప్రకారమును ప్రణాళిక ప్రకారము కలుగ
జేయుటకు గా నిట్టివిధానమును కల్పించుట ముందరిగాను. ప్ర
ణాళిక ఈవిషయమున చేసిన కట్టుబట్టులను గుర్తించుట
యే నా నిందించియున్నాను. మంత్రి యొక్క
అంగీకారము లేనిది క్రొత్తవర్షము చేయునూడదు.
బాధ్యతగల కార్యనిర్వాహక సభ్యు డెవరును అధికారములను
కాళుల కెక్కువ స్వాతంత్ర్యము మిగులుచు వాంఛించజాలదు.
అయినను ఈ విషయమున గవర్నరుగారికి మార్గము పూర్తి
అధికారముగలదు. కాననసభ అధికృతములను ప్రణాళిక ప్రకారము
పాలన సందర్భమున విమర్శించవచ్చును. గవర్నరు అధికార
ములను కాలానుగుణ్యమున చేయుటకు నూచించు మూత్ర
ము నిరాకరించవచ్చును. ఈ పద్ధతివలన ప్రణాళిక ప్రకారము
చాలకష్టతరముగా నుండ గలదు. ఈ విధానమును
నే నంగీకరించ జాలను. భారతీయ నాయకుల నిజేదికమునందలి
వాక్యసమర్థములవలన మోసపోయిరి. అధికారములను కాల
లను అధికృతములను ఆదాయవ్యయములను ప్రధానసభా మియ్యలయు
నని చెప్పి దానికన్నులు కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వము రెండు
కాళులకు ను ప్రభుత్వము సమానముగా బంధించి
పెట్టిన బాగుగ నుండునని నా అభిప్రాయము.
మంత్రిలు, కార్యనిర్వాహక సభవారి కుండి అంగీకరించక
పోయినయెడల గవర్నరు దీనిని పరిష్కరించవలయును. అధికార
కాళులతో సయితము మంత్రి అంగీకరించక పోయిన
యెడల గవర్నరు దీనిని సయితము పరిష్కరించు అధికార
ముండవలయును. భేదాభిప్రాయముల కలిగిన యెడల పన్ను
చేయువిషయమున గవర్నరుగారి ఆమోద మరసరమని నాతోడి
సభ్యులు సులహించుచున్నాడు. విమర్శలను సమానముగా
పండిపెట్టిన తరువాత క్రొత్తవర్షము చేయు విషయములో
ఇంచలమును. మంత్రిల అంగీకారములేకనే క్రొత్తవర్షము
విధించగూడదు. చట్టమును కాననసభలో నెరచు ప్రత్యేక
పట్టెలను గవర్నరు పరిష్కరించ వలయును. ఏ కాళుకు
ప్రభుత్వము కాననసభతో ఆ కాళులకు మంత్రిల సాధారణముగా
చట్టమును ప్రత్యేక పట్టెల మంది.

శ్రీకృష్ణ వార్తలు

సంధిసభా విశేషాలు

మిత్రమండలి; జర్మనుల ఆస్తి.

ప్రార్థన, మే 27:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. మిత్రమండలి జేతనలలో జర్మను వ్యక్తులకు 15 మిలియన్ల ప్రాంతం ఆస్తిమండలిని నిర్ణయించబడింది.

సంధిసభాపరిమితి.

ప్రార్థన, మే 28:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. సంధి ప్రతిపక్షం వైపున వైపున కంధిసభా కార్యక్రమ మంత్రియ ముగియటకు మరియెండు మానవుల కృషి యొందవలసియున్నది.

జర్మనీ ఆర్థికపు వరతులు.

ప్రార్థన, మే 24:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. మిత్రమండలివారి మంత్రుల ప్రకారము జర్మనీస్థితి దానికికీరితిగా నుండుదానికంటె నయముగ నుండును.

హారు ఎల్లబర్డు.

ప్రార్థన, మే 24:— హేవాను ఏజెన్సీ వారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. జర్మనీ కేథలిక్కుల నెంబరు పార్టీ వాయుదళమును హేర్ ఎల్లబర్డుగారికి గలగ్గు మెంటు సభలలో చాటుతుంటే గలదనియు, ఆతిథి కొంట్రాక్టుదాని రూట్టాగారికి ప్రజల విరోధిగా నున్నదనియు, ఆతిథి ప్లానే జర్మను ప్రతినిధుల అధ్యక్షులగుండ ప్రకల్పించుచున్నదనియు ప్రెంచి విజేయ కార్యాలయద్వారము లనకొనుచున్నాడు.

చీనా జేతనము-సంధియేర్పాటులు.

చీనా యశస్వతి.

ప్రార్థన, మే 27:— హేవాను ఏజెన్సీ వారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. ప్రత్యేకము ప్రార్థననుండున్న చెయోమింగు వాంగు గారు ఆమెకొ సంయుక్త రాష్ట్రముల కాంగ్రెసు కిట్లు లింకినవి. ప్రపంచముతెరుక ప్రయత్నమును తొలగించ ప్రయత్నించు చుండగా మిత్రమండలివారును అమెరికాయను చీనాలో దాని కార్యకలాపము నిర్ణయించి కట్టుది. చీనా కస్తుపందనంతయు జావాను ఆక్రమించుకొని చుండగా జావాను నూరకుండుటనూ లేక వెంటనే సంధి మర్గముల విడనాడి ఆయుధములను బూనుటనూ చీనా వారు చేయవలసి యున్నది.

జర్మను ఆర్థిక క్రమింధులు.

ప్రార్థన, మే 28:— జర్మను ఆర్థిక క్రమింధులు జేసిన తీరును స్పష్టపరిచి మరలె.

జర్మను సంధిమూచనలు.

ప్రార్థన, మే 24:— ఒక రిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. రాబోయే వారములో జర్మనుల సంధిమూచనలు సంధి సభవారికినింపబడును. లాన్సింగుగారి నోటులో తెలుపబడిన ముద్రానుకూలమున ఆధారపడియున్నది.

కోల్పోవరతులు చెల్లగలవని అందు ప్రకటించబడినది. జర్మను నూచనలను బట్టియే జేమైన సంధిరాజ్యవారముల నడపుటకు వీలగును. ఆమాచనలు జేర్చునందును, వెస్ట్ లీనునందును ఒక్కమాత్రే ప్రకటించబడును.

కోల్పోవు క్రభుత్వము

లండన్, మే 25:— కోల్పోవు దొరతనము అంగీకరించవలయునని వైకౌంటు చివాదాగారు చెప్పినదానిని కవునిల్లు ఆఫ్ పౌరువాది వినిరి. ఈ ప్రభుత్వమును ఎట్టి వరతులతోడను, అభయములతోడ అంగీకరించవలయునని చర్చించబడినది.

ప్రార్థన ధరవరులు

ప్రార్థన, మే 24:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. వ్యాపార కమిటీ మంత్రి హెచ్చించి, బహుదలు బాగుగ నెచియున్నవి. లాభము తీయటయను బడికొంచెము హెచ్చినది.

ఇటలీ ప్రాస్తులు

ప్రార్థన, మే 24:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. ఇటలీ సుదృఢమున ప్రవేశించిన దినమున కర్మకర్మ్యమున జేమినపుడు ప్రాస్తు ఇటలీల మైత్రి దృఢంబున పరామ ప్రతిభిసభయను, నెనేటును రెండు తీర్మానముల నొసరించినవి.

ప్రార్థన కార్మికుల సమ్మెకట్టు.

ప్రార్థన, మే 24:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. ప్రార్థన ఏనులలో నడచు బండ్ల యజమానులకును, సేవకులకును, రోజునకు 8 గంటల చొప్పున పనిచేయవలయు నను యంతయును గూర్చి సంతృప్తికరమగు సమాధానము కుదిరినది.

రహస్య కోల్పోవు సేనాని దొరతనమును అంగీకరించుట.

ప్రార్థన, మే 28:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. సక్రమస్థితిని కాంతి నెలకొల్పునధ్యమముతో కోల్పోవు గారు ప్రేరేపితులై యుండిరి. అందుచే వారి దొరతనము అంగీకరించబడినది తెలిసిన గారెంతయు దీనికి కృతీకేముగ పనిచేయుచున్నారు.

ప్రార్థన, మే 25:— కోల్పోవు హేగను కంత్రివార్త ఎఫ్సీనియరులు పీటరుహోపును పట్టుకొనిరి. వెట్రోగ్రాసున కది 21-కిలోమీటరుల దూరము దున్నది.

ప్రార్థన, మే 25:— హేగను ఫోన్స్ కంత్రివార్త. తెలిసిన గారు కోల్పోవు గారితో తాత్కాలికసంధి నొసరించుకొన గోరెను. కోల్పోవు గారందుట ప్రత్యుత్తరము నీయలేదు.

మృత కొట్టును తగులబెట్టుట.

కీల్, మే 24— బెయిల్యామర్, హీలీకుల మధ్య ననేక కొలమీటరుల వైకావ్యముగ ప్రవేశించుచున్న నందు కొట్టు నెలకొ తగులబెట్టిరి. గంటలకొడిని లోపలి కన్నపులు పోయిచుండెను. చీనా కార్మికులలో నెక్క మంది మరణించిరి.

జర్మను నైస్వములు రీగాలో ప్రవేశించుట.

కోల్పోవు హేగను, మే 24:— “లోకా ఫాంజీగర్న్” పత్రికయొక్క లీబా విలేఖరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు— జర్మను నైస్వములు తెలిపిన బాల్లిక్కు నైస్వములతో గలసి మే 22 వ తేదీన రీగాలో ప్రవేశించినవి. బాల్లిక్కు నైస్వముల సేనాని జనరలు మాట్లాడుకొనిన వరకు ప్రవేశించిన మొదటి ప్రముఖులలో నెలకరు. జర్మను లిటిల బలవంతముగ నొసరించిన యద్దమునకు చాలవర కరడే బాధ్యుడు.

లెబ్బదొరతనమువారి కోరిక. లండన్, మే 25:— బెర్లిను నుండి విప్లవకంఠి ఇట్లు తెలుపుచున్నది. బోలిషివితులను లెబ్బ లాండ్స్ములు ఒక్క నుడు ఆపలేరను కారణముచే జర్మను సేనలను లెబ్బలాండులో నందనీయవల యునని లెబ్బదొరతనమువారు జర్మను దొరతనము వారి నడిగిరి. ధియంకర గు పౌరు జరిగిపిదప వై గాకావలి వైక్రము పట్టుకొనబడినది. తూర్పుబాగమున యుద్ధము జరుగుచున్నది. చాలమందిబోల్షి విక్రము లాస్పీషినను సేనానిజే జిక్కిరి. రాజకీయ నిష్పంధితులందఱును విమర్శిల్లె. ఫెరారుముగ జరిగిన పోరాటమున జర్మను సేనలు తేడిస్వారు సేనానితోడనే యుండినది. ఎకోమిటాయినువదారి కడ్డుగ రణముభయము వై గానుండి బాన్సువరకు పోవుచున్నది. వై గాను ఆమెరికను ఆహార సప్త యింపుమువారు 400 టన్నుల పిండిని పంపి. వారుచూడనే దబ్బాటునకే జోవుచున్నారు.

టర్కీ నూతనతరుష్క ముగ్ధిత్వము. కన్స్టాంటినోపిలు, మే 25 — క్రొత్తనుంత్రిత్వ మేర్పడినది. దావుద్ ఫెరీద్ పాషా గారు గ్రాండువజీరుగను, విజే మంత్రిగను ఉండును. ముస్తాఫా కాలీ ఎ ఫెండి గారు మెయిల్ ఓడలో ఇస్లాముగా నుండును.

వైమానికయానము

ప్రార్థన, మే 26:— హేవాను ఏజెన్సీవారిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. పరామ నైస్వమండలి లెబ్బ నెంటు రోజేయి గారు ప్రార్థననుండి మొలకొయి దలి రాబట్టునకు, అవగా 1,875 మైళ్ళదూరమున నున్న ప్రదేశమునకు 18 గంటలలో ప్రయాణముచేసిరి. మార్గ మధ్యమున బాగునంద జేసినప్రయాణములలో నెల్ల నదియె యెక్కువదూర ప్రయాణముని తెలియచున్నది.

బర్లాండు తీరమున 800 మైళ్ళదూరము అతి బాగ్రితగ నెడకిరిగాని వాక్కు, గ్రీవు గార్లు బాడ విమయము తెలియలేదు. ప్రియత్నము లన్నియు కృష్ణమైనవి పీ రందరును నిరాశ జేసికొనిరి.

హోగరుగారు కప్పించుట

లండన్, మే 25:— న్యూ ఆర్లియన్సునండి హోగర్సు నకేగుచున్న “మేరీ” అనడేపు స్టీరురు హోగరు,గ్రీవు గారు లను తీసెనని లాయికువద్దనుండు ఉన్యోగులు చెప్పుచున్నాడు.

మరియొక గంటకు వచ్చిన లింత్రివార్త:— నేటియంద యు 8-25 గంటలపుడు లాయిక్సుకిక్కుల స్టేవనునుండి ఇట్లు ఉంతెచ్చెను. మేరియనడేనిపు స్టీరురు తూర్పున కేగుచు నిట్లు తెలివెను: “సోపిత్తువిమానమందలి యుక్కులను గాపాడితిమి.”

స్టేవనువారు:— హోగరు గారున్నారా? మేరీస్టీరురు - “ఉన్నారు.”

లండన్, మే 25:— నావికాధికారుల లిట్లు తెలియబరచుచున్నాడు. వైస్మవారముంత యు కోల్పోవు గార్ల సేనల నుండి నేడు వగలు 11 గంటలపుడు తెలియకచ్చెను. ఆస్టీరురు స్కాట్లండు ఉత్తరతీరము ననుసరించిపోవుచుగలనకు నవది నీసంగతి యెంతవరకు నిజమో కనుగొనుట కది నిజమగును.

హోగరు, గ్రీవుగారుల నెచ్చుదిగ వచ్చుట.

లండన్, మే 25:— నావికాధికారుల లిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. హోగరు గ్రీవు గారుల రిలీజినామూద వచ్చిరి. పూర్ణా రోగ్యస్థితి నున్నారు. రేపటికి ముంబయిన కేగెదరు. వారి విమానముమాత్రము సంరక్షింపబడలేదు.

ఉపశమన బహుమానము.

లండన్, మే 25:— అట్లాంటిక్కు మహా సముద్రము నెట్లయిన దాటకుల యునను గట్టిపట్టుదలతో హోగరు,గ్రీవు గారులు ఇచ్చి విధముల ప్రజాత్మింపించుటకు మెచ్చి “డెయిలీ మెయిలు” పత్రిక ఉపశమన సార్థము వారికియపురకు వేల పానుల బహుమానము నొసగెను

ఆస్టీరురును సంధి.

లండన్, మే 24:— మే 28 తేదీని ఆస్టీరురును సంధి క్రమము అందజేయబడవచ్చును. నైస్వము 15 వేలమందికంటె ఎక్కువగ నుండరాదని సంధి-తులయందు కోరెదరు. నైనిక సప్తయలన్నియు హోమెం జేయబడవలయును లేదా మిత్రమండలి స్వాధీనమైన జేయవలయును ఇకముందు నైనిక యోగకరమగు వస్తువులను ఉన్నతి జేయరాదు. నాకాసంధి వరతులుగూడ ఇట్లులే యున్నవి.

కావ్య సమస్యను పూరించుట.

అందక, మే 25. - కావ్య సమస్యను పూరించు విషయము పరిశీలనకు మిక్కిలి సందర్భించి భిన్నాభిప్రాయములు గలవని చింతించుచున్నాము. మేము గాని 22 తేదీన వ్యాసీశ్వరలను తెలియుచున్నది. సందర్భించిన అంతగాత్రము వద్దకు సమస్యనువారి కోరికలు పరిశీలన చేసి తెలుసుకొనినది. అందులో వ్యాసీశ్వరలను కావ్యముల అందకమునకు పాద మెంటువారు చేసిన కావ్యములు అందకమునకు వర్తింపజేసి నిశ్చయించబడినది. దీనినిబట్టి దొరకనుకూడా రంగీకరించిరి. కాన అంతర్జాతీయ గ్రంథసంఘమువారు సందర్భించిన భారమును చేర్చుకొనబడవలయునని పరిశీలన చేయుచున్నాము. విశేషములనుబట్టి పరిశీలన చేసి విశ్రయించుట చే వచ్చినప్పుడు సమస్యను పూర్తిచేయుట సరియైనదిగాను యుచున్నది. కావ్యములు అందకమునకు వర్తింపజేసి నిశ్చయించబడినది. దీనినిబట్టి దొరకనుకూడా రంగీకరించిరి. కాన అంతర్జాతీయ గ్రంథసంఘమువారు సందర్భించిన భారమును చేర్చుకొనబడవలయునని పరిశీలన చేయుచున్నాము. విశేషములనుబట్టి పరిశీలన చేసి విశ్రయించుట చే వచ్చినప్పుడు సమస్యను పూర్తిచేయుట సరియైనదిగాను యుచున్నది.

ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారి వాక్ వాసింగ్టన్ లో ప్రవేశించినది.

అమెరికా ప్రభుత్వం ప్రెసిడెంట్ ను కేంద్రముగా ఉపసంహరించుటకు పరిశీలన చేయుచున్నది.

సాహిత్య సంగ్రహము

1919 సం. మే 25-26 తేదీ వరకు

Table with 5 columns: Book Title, Price, etc. Rows include various literary works and their prices.

దక్కను, మలబారు వైపుల వాయుభారము క్రిమేణు మొదలు, ఇతర ప్రాంతములందు కన్పించుచున్నది. వాయుభారము వంగదేశమున కన్పించుచున్నది. వాయుభారము వంగదేశమున కన్పించుచున్నది. వాయుభారము వంగదేశమున కన్పించుచున్నది. వాయుభారము వంగదేశమున కన్పించుచున్నది.

సాహిత్య సంగ్రహము

నిమ్మలూరి ఉద్ధారణసంఘము: ఈ సంవత్సరము 5 గంటల వ్యాపారము నిమ్మలూరి ఉద్ధారణసంఘమువారి వారు ఒక గంట జరుగును. అందు క్రింద అర్. తామరమ్మగారు "విద్యావివేచనము" గూర్చి ఉపన్యసించుదురు.

చాకలపేట ముద్రణాగారము వారి సంఘము: ఈ సంఘమువారు చాకలపేట సమీపమున కొలుపపేట వై శ్రీశైవమఠము (1-8-19) ఆదివారమునకు సాయంత్రం 4 గంటలకు అర్. కృష్ణమూర్తిరావుగారి యాధిపత్యమున సభ జరిగెను. "సామంతము" అను విషయమునుబట్టి ప్రవచించెను.

తండియూర్ పేటలో సన్ని ప్రమాదము: తండియూర్ పేటలో మెసర్స్ సామలెను కంపెనీవారి కిరస వాయలు టాంకునందు నిన్ను కుద్యాయము అగ్నిప్రమాదము కలిగినది. అది ఎట్లనగా, కొంతమంది కూలీలు, కిరసవాయలు దేవాలయ సమీపమునందుగా ప్రక్క గున్న మూలలో ఒక నిప్పురక్కడకి వుండినది. ఈసంగతి పోలీసువారికి తెలియబరచబడినది. అగ్ని నాశనముచేయుటకు ప్రయత్నముచేసి అగ్ని ఆరికి వేయబడినది. నష్టము కలిగినది.

రామనాథుజిల్లా: రామనాథుజిల్లా హైకుర్నా వద్దకు భద్రరాజగారు వచ్చి యాండవలసినదని గవర్నరు మెంటు వారు తీర్మానముచేసిరి. అంతరకు ఆ హైకుర్నా వద్దకు వలసినదనియు, మధుర, రామనాథుజిల్లా పరిమాణములకు మాత్రమే దానియొక్క వృద్ధివిషయములను గూర్చి పరిశీలించవలసినదనియు గవర్నరు మెంటువారికి చాలమంది విజ్ఞానము చేసికొనిరి. ఆహారపోషకము గవర్నరు మెంటువారు విచారించుటకు ఆజ్ఞాపకము కల్పించబడినది. కొంతమంది చక్కగ పరిశీలించిన తరువాత గవర్నరు మెంటువారు అవి మార్చవలసిన యవసర మెట్లయి లేనందున ఆజ్ఞానే ఉంచిరి. కాని హైకుర్నా వద్దకు రామనాథుజిల్లాలో పరిమేళనకు ఉపసంహరించినది తీర్మానించుకొనిరి. కావున జోన్స్ అఫ్ రెవిన్యూవారు, ఈసంగతి ఎల్లరకు వివరపరిచి అగ్ని 31-వ తేదీ లోగా ఇయ్యవలసిన దని తీర్మానించిరి.

కండుకూరి వీరేశలింగం పంతులు గారు: ప్రసిద్ధులగు కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారు మరణమునకు గురించిన వార్త నిన్నటి హిందూపత్రికలో జరుపుటకు మిక్కిలి విచారింపబడిరి. ఆంధ్రదేశమునకు దన్ని విషయములలోను మొదటనే వచ్చిన దానియందు సందర్భములకు తిరిగి పునరావృతముచేసి యాధ్యక్షులము తిరిగి తలచుకొనుటకు తన యాధ్యక్షులము, కై గృహసాహసములను, భారవోసిన మహాత్ములలో మొదటగా వీరిని గౌరవించునందులకు మన మెల్లరము విచారింపవలసినది విషయము నందైనను వీరుచూపుచుండెడి త్యాగము, ధైర్యముల వై గృహమునకు గుణములు సర్వదా మనదేయవలయు అదర్శములై యొప్పు కరక, వీరు చిరకాల చిత్తవలసినవారు. వీరు యాత్మకు కాంతి భగవంతుడు ప్రసాదించునాక యని పరిశీలించవలయు ప్రార్థించుచున్నాము.

రాయలగోల్లోనియులు జూబిలీవిందు అందక, మే 14: - కర్రాతి రాయలగోల్లోనియులు సంఘమువారు జూబిలీ విందు కన్నా బుధపురపు గార ధ్యక్షులుగనుండి. వికసించుచు వచ్చి, బ్రైను, వీరుగనున్న గు ప్రజలకు అతిథిగాగ నిచ్చెడిరి. రాజకుటుంబమునకు ఆమె రాజగోల్లోనియులు గల గా క య ని ముగిసి గారు వుండిరి. యధనమునకు రాజకుటుంబమువారు ప్రపంచమునకిట్టి సాంఘాలిని జూపించుటకు అభినందనములు. వీరిచేత వీరిని సామగ్రియునకును ప్రేమయును వుండినది. తేములు ఒకప్పుడకావ్యమును ఉద్గడించిరి. కన దాన సదర్శన చేసి యువరాజుగారు పోవుచున్నారు. వీరికి ఉచితకావ్యములు జరుగును. కన్నా బుధపురపు గారు కళానియలు సంఘమువారి కాయురాగోల్లోనియులు కలుగునాక యిది, సుమనీయకులకు, కల్పితమునకు తమకు రాక పోక అందవలయును.

ఆంధ్రదేశ నాటకాలు

మా యాంధ్రగీర్వాణవిద్యాలయమునకు శరసాపురము తాలూకాలోని శివరత్నము మారుమూలమున సమాజ మొనర్చుటకు తీర్మానించినది తెలుపుటకు కంకనీయము న్నాన అని కార్యదర్శి మాకు వ్రాయుచున్నాడు.

శ్రీ పంచమకావ్యవక్రవర్తి గారికి 2-6-19 తేదీన ఏబది యెడవన్న మా ప్రార్థించును. గోదారీత్యా రామలక్ష్మి మూడింటు 6-7-19 తేదీన బృహస్పతి లాభమునకు సంవ రించుటవలన శ్రీవారణ సౌఖ్యంతులయి యధిక ప్రభవముతో ప్రజాన మోదముగ పాలింతురు. ఆ విషయం రామకృష్ణయ్య గారు మాకు వ్రాయుచున్నారు.

ఈ నెం తే 27 ది మంగళవారమున శ్రీవిజయనగరం కవీంద్రులుగా, యాత్రాగ్రంథముగా శ్రీ కాళహస్తికి మోటాను విచ్చేసిరి. శ్రీకాళహస్తి మహారాజాగారు, దివాన్ బహదూరు డి. రామ గాయనింగారు వారికి స్వాగత మొసంగిరి. శ్రీకాళహస్తికి తిరువునకు వచ్చిన రామలక్ష్మి గారు మహారాజులగారికి, శ్రీమద్రాజుల బరిపేరి. శ్రీమహారాజులగారు, శ్రీకాళహస్తి రాజులగారి అద్దాలమునకు, బస చేసి, ఆ సాయంత్రము పట్నమునకు బయలు వెడలిరి. అని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

భక్తిరవ్యవిభులును కలియు గాథులగు గాథియు నకు గుండవల్లి వేంకటస్వామిగారు గంటలగా దేవనకు దా చేసి 25-5-19 తేదీ తన భక్తిరవ్యవైభులము వెల్లడించిరి. ప్రదర్శనమునకు ముందు కొలసిరి వేంకటస్వామిగారు బహదూరు వారు కలియు గాథులకు సామధూతిపూర్వక మగు స్వాగతములని నొసంగిరి. వీరికి కలియు గాథులకు భక్తిరవ్యవైభులములగు గాథి హిందీలో నాంధ్రములో నుత్పన్నించి కల్పదేవ నము మత్స్యజంతుకేదనము, కనులవై బెట్టి దూపాయిల బాణముతో గొట్టుట మొగ్గవారియొక బాణముతోడకు వాస్తవముతోడకు లక్ష్యమును గొట్టుటయు లోనగుభక్తిరవ్యవైభులములగు గాథి వత్సలమునుండి మనుజు లెక్కిన బండి బోనియ్యటము వందలకొండల లాగిరి పోవుటయు లోనగు భక్తిరవ్యములగు బుద్ధివంధిరి. కృష్ణారావుబాద్దరు వారు కలి యు గాథులకు మాటవదాయిల కల్పించి యొక పరకము మొసంగినది వాదనమొసంగి భక్తిరవ్యము గూర్చి గంభీర వాదన మొసరించిరి. తేమగిరిమణివ్రాణ, పేటబావయ్య గారు కలియు గాథులకు బద్ధవత్సలముల గానించిరి. ప్రాచీన భక్తిరవ్యముల బాలించు కలియు గాథులకు ఆదరించు మహారాజావారికి బస చేయవలయు సుభము లొసంగునాక అని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

భక్తిరవ్యవైభులు: ఈ గాథియు గోదారీత్యాగారి కిష్టంబుగా చేయవలసి. ప్రస్తుతం శ్రీబాల్మీకిరామాయణములో శ్రీమాయుహించిరి. సామంతులమారు 10000 లు రాలడి గలను. మొరక గాథి మునుపటి వైపు లాభారము చేయవలసి. ఈ సామంతుల వైపులకు పంటలు లేవనను మహా మున్నుదారు అతనివై గ్రామ కరణము గారు. వారిమీద నము దారు గారు వారివై అమీనుగా వారిమీద మాత్రమే వారు ఇట్లుయిగురును గలసి కిష్టమునకు చేసి గాథి. రైతులకు ముందు సామంతుల వైపులకు చేయవలయు గాన వాడున్నది. కిష్టంబుగా చేయవలయు ప్రాచీన యెట్లు ప్రాచీనములకు మంజుశిలిలో నున్న కృషి గ్రామమున మొరక గోపూర్ణము మొరక సంస్కృతసాహిత్యలొక విస్తారమును, నొక విస్తారమును స్థాపించిరి. రామరామ యుగము లధికములై యెట్లుంతులను కలియు కమ్మగడి వాయును సత్త్విక సంస్కృతసాహిత్య అంతరించెను. విస్తారములకు దివ్యధర్మముచేసి సామంతుల 3000 లు మునుపటి 1000 లు భూమి కల్పి యుచున్నారు. ఇట్లుగల గవర్నరు మెంటు వారు వైభవములను చేసికొని నిర్మాతల యభిప్రాయమును కొనసాగించుచు మిగిలిన సామంతుల చేతని యుత్తరకావ్య ముగావించిన బాకుండు సరిపించుచున్నది. ఈ గాథియును కృష్ణ మొరక గాథి మునుపటి వైపులకు వాదనాదకము దొరక బాధించుచున్నారు. గాథియులోని భవిష్యత్తుగాని, సమీపార్థముగాని, దాతల భవిష్యత్తుగాని యాకర్షణమునకు ప్రాణమునకున్నది. ప్రతియొకరును తేలి గాథియులో దొరకము లధికమైరి. పోలీసులలో మొరకాయలవద్ద కావ్యముగాని దాతగొట్టి మిరకాయలవైపున పోయినారు. ఆ దెబ్బలచే కాపు ముడించెనది. తేను జరుగుచున్నది. అని యొకరు విశేషం వ్రాయుచున్నారు.

పి. ఆర్. చిదంబరయ్యగారు. ఆర్టింగు వాతావరణ కాస్త్రజ్ఞుడు.

India's Bright Position.

Mr. Montagu's Budget Speech.

LONDON, May 22.

In the House of Commons, Mr. Montagu, speaking during the debate on the Indian Budget, dwelt on India's bright position in the world, and referred to her splendid military and material war efforts, which had won her a place in the international discourses equal to the British Dominions and greater than that of any Power in the world, except the Big Five. Mr. Montagu said he was of opinion that India's entry into the League of Nations and International Labour Organisation, also the place occupied by Lord Sinha, committed the Parliament view that this position was only justified if we could raise India to the position of a sister-nation of the Empire. It was wholly inconsistent with a position of subordination, he would say to the Dominion colleagues at the Conference table that the position of equality which they had given to India's representatives, was wholly inconsistent with the treatment of Indians in the Dominions and in South Africa.

Referring to Afghanistan, Mr. Montagu attributed the Amir's unprovoked attack to his effort to consolidate his position on a shaky throne and to the emissaries of Bolshevism.

The danger in India was not past, but rioting had demonstrated the loyalty of the Indian Army and the police to a man. Nine Europeans and 400 Indians had been killed during the recent disturbances. Other disturbing economic factors had arisen. There was a fluenza from which between five and six millions had died last winter, while two-thirds of the population had suffered from it. The Mohammedan world had been perplexed by the discussions regarding the fate of Turkey. Mr. Montagu strongly defended the Rowlett Acts, which he asserted were necessary to cope with men with whom any kind of Government must deal and who were a danger to the country. The Government of India was determined to do unceasing battle with such men until they were extirpated. The Rowlett Acts would only be used to cope with the people associated with the anarchical and revolutionary movement, whose dangerous methods in the past had necessitated drastic legislative measures.

Mr. Montagu announced that the Indian Reform Bill would be introduced in the beginning of June.

The Reforms Bill.

Date of Introduction.

LONDON, May 22.

In the House of Commons Mr. Montagu announced that the Reforms Bill would be introduced in the beginning of June.

To be Referred to Parliamentary Committee.

LONDON, May 23.

Mr. Montagu, in the course of a speech in the House of Commons, yesterday, stated that the Reforms Bill would be referred, according to promise, to a joint Committee of both Houses, which would hear evidence relating to its provisions and discuss alternative proposals, and upon whose recommendations Parliament would express the final judgment.

India's Representatives.

LONDON, May 23.

H. H. the Maharaja of Bikanir and Lord Sinha were present at the Indian debate in the House of Commons.

Munition Depot Blown Up.

Several Victims Reported.

LONDON, May 24.

LILLE:—A Munition Depot of the area of several kilometers between Baillial and Hecnewick has been blown up, explosions continuing for several hours. There were several victims among the Chinese Labourers.

Solution of Labour Question.

German Note to Allies.

LONDON, May 25.

BERLIN, May 24th:—Count Ratzau, in a note to M. Clemenceau dated 22nd May, disagrees with the Allies the solution of the labour question and declares that peace draft does not take into consideration demands of International Trades Union Conference at Berne, whose decision that an International Parliament of workers can pass binding international laws is accepted by the German Government. Therefore the German Delegation repeats the proposals to summon the International Trades Union Conference during the Peace negotiations or alternatively. The statement by Trades Union leaders of all countries is requisite. The note declares that Union Leaders of all countries declare that stipulation in peace treaty, that money obtained by liquidation of German property abroad shall be employed to meet the octropeation claims, seems unacceptable. It emphatically rejects the demand that Germany shall consent to continuation of encroachments on private property even after peace and expresses conviction that compromise can be found on this point. It suggests discussion by experts on both sides.

Recognition of Koltchak Government.

LONDON, May 26.

PARIS:—The Havas agency states:—The opinion prevailing in Paris circles concerning the recognition of General Koltchak's government is focussed on the fact that General Koltchak is the leader of a movement to establish law and order, while M. Lenin is the embodiment of everything opposed to law and order. Therefore the civilized world will reap the decided advantage from the decision of the Allied Powers to support General Koltchak.

Received by the King.

LONDON, May 23.

H. M. the King to-day received Captain Gerard Reye, the officer in charge of the King's Indian Orderly Officers.

New Turkish Cabinet.

Damad Ferid Pasha as Grand Vizier.

LONDON, May 26.

CONSTANTINOPLE:—A new Cabinet has been formed with Damad Ferid Pasha as Grand Vizier and Minister of Foreign Affairs and Mustapha Sadi Effendia Sheikh-ul-Islam.

Sentenced to Death.

Lahore Rioters.

LAHORE, May 29.

Judgment was delivered on 27th instant by the Martial Law Commission, presided over by Col. Irvine, in the Rigo Bridge case, in which Muni (alias Muhammad Din) and Muhammad Shafi were charged with the murder of Sergeant Rowlands on the 10th April at Amritsar under Sections 121 and 302 I.P.C. Both the accused were found guilty and sentenced to death and forfeiture of property.

Garden Party.

TO SIR MICHAEL O'DWYER.

LAHORE, May 29.

On Wednesday afternoon a garden party was given by Sir Edward and Lady Macleagan in the grounds of the Government House, Lahore. There was a large and distinguished gathering of Europeans and Indians and the opportunity was taken by the guests to say "Good" Bye to Sir Michael and Lady O'Dwyer. The police band played selections of music and an enjoyable time was spent by the guests.

Conviction of Mr. Kali Nath.

EXTRACTS FROM JUDGMENT.

LAHORE, May 29.

The following are extracts from the judgment delivered yesterday by Col. Irvine's Commission in the case against Mr. Kali Nath Roy, Editor, "Tribune", a daily newspaper published at Lahore. He is charged with the offences under Section 124 A, I. P. C. and rule 25 Defence of India Consolidation Rules in that he at Lahore on the 3rd, 4th, 6th, 8th, 9th, 10th and 11th April 1919 uttered seditious words and published by written words false reports which he had no reasonable grounds to believe to be true and which were likely to cause fear and alarm to the public and promote feelings of enmity and hatred among His Majesty's subjects. He has pleaded not guilty to those charges and has put in a lengthy written statement attached to which is a copy of an equally lengthy representation and apology addressed to the Lieutenant Governor of the Punjab. Judgment dwells on the subject of seditious both Indian and English ruling and then deals with the articles of the charge stating the general reasons on which the commission decided to convict the accused under section 124A I. P. C. After discussing the passages and articles in chronological order the judgment concludes:—Lastly we have the leading article in the issue of the 10th April entitled "A blazing indiscretion". The general tone of this article may be gathered from the head line. With attacks on public servants in their private capacity we have nothing to do, but this was an attack on the head of a province in his public capacity written at a time one day before the trouble at Amritsar and Lahore then as was categorically stated by the accused in this very article the atmosphere was highly surcharged and the public mind was in a state of unusual excitement. That the state of mind was well realised by the accused we further see from the leading articles of the 11th April already referred to which contain the statement that the public have passed and are passing through a period of unusual excitement and which further criticise in no measured terms the action taken at Amritsar under the Defence of India Act. Articles of later dates cited by the defence and written after it had obviously been realised by the accused that the matter had gone too far cannot avail him nor can the opinions expressed in the "Servant of India" (issue of April 24th and May 1st to the effect that the accused is "one of the most level headed men in the country" and "a law abiding citizen". We convict the accused under section 124A, I. P. C. in respect of all articles and passages discussed above. As regards the charge under Rule 25 of Defence of India Consolidation Rules it is quite arguable that a conviction should rightly be had in respect to the publication of "What Swami Shradhanand saw" in the issue of April 3rd but in view of the conviction already registered under the ordinary law as contained in Section 124-A, I.P.C. we do not deem it necessary to proceed further with the charge under the special enactment. On the question of sentence we do not think that transportation would be suitable in the present case. The maximum term of imprisonment allowed under the section is three years and after taking everything into consideration we sentence the accused to two years rigorous imprisonment together with a fine of Rs. 1,000 or in default six months further rigorous imprisonment.

Famine in Bankura.

Official Weekly Report.

CALCUTTA, May 29.

The official weekly report on the prevalence of famine condition in Bankura says that the distress is spreading owing to high prices and contraction of credit and private charity. 32 rest works were opened during the week, 5,437 workers having been employed on them. The increase in the number of workers was due to the opening of new works. More works are being opened. Petty private works are continuing. Gratuitous relief is being given in 36 unions. The number of persons relieved by cash doles was 1,938, and 433 weavers were relieved by the Co-operative Industrial Union and Weavers' Relief Committee, 2,066 persons by the grant of paddy husking advances, and 248 better class poor. The total number of persons on gratuitous relief was 12,545. Decrease in the number of persons relieved by doles is due to fit persons being sent to the works.

The Hon'ble Mr. H. F. Howard has succeeded the Hon'ble Sir James Meiston as ordinary member of the Governor-General's Council yesterday.

Special Divisional Order.

TRIBUTE TO TROOPS.

LAHORE, May 25.

The following special divisional order is issued by Major General Reynon, commanding 16th [Indian] Division Sir Michael O'Dwyer on relinquishing his office of Lieutenant Governor of the Punjab desires me to convey to all troops, 16th [Indian] Division, Ambala and Multan brigades, thanks of the civil government for the very effective measures, taken to secure safety during the recent disturbances. The prompt measures taken by Brigadier General Clarke, Commanding the 3rd Brigade, Brigadier General Somthey, Commanding the 4th Brigade, Brigadier General Dyer, commanding the 45th Brigade, Major General Hendley Commanding Ambala Brigade, and Brigadier General Miles, commanding Multan Brigade had an immediate effect in limiting the area of disorder and impressing the people with the efficiency of military arrangements. The admirable behaviour of the troops both British and Indian often in most trying conditions had been a most satisfactory feature while complete co-operation between military and civil authorities had a potent effect in suppressing disturbances and restoring order. His Honour wishes to add a special word of commendation for the fact and judgment with which Lieutenant Colonel F. Johnson, 2-6th Battalion Royal Sussex Regiment carried on his difficult task as Officer, Commanding Lahore (Civil) area.

Exchange & Currency Policy.

COMMITTEE APPOINTED.

SIMLA, May 29.

The following letter has been addressed by the Secretary, Government of India, Finance Department, to all Chambers of Commerce in India. I am directed to inform you that the Secretary of State has decided to appoint a Currency Committee to advise him as to the future exchange and currency policy of the Government of India. It is expected that the constitution of the Committee and the terms of reference will shortly be announced. Your Chamber are however no doubt aware of the main problems which will come under consideration. The Government of India will be glad to know whether your Chamber as a body desires to forward a written statement of its views or to tender evidence through a representative witness or whether any member of your Chamber, desires to do so in his individual capacity. The present intention is that the committee should be a small expert body and the number of witnesses whom they are likely to desire to examine personally will therefore probably be limited. While therefore the Government of India will forward at once the names of all persons desiring to give evidence. They are not a position to give any promise that any intending witnesses will necessarily be heard in person at the committee.

Calcutta Postal Strike.

Conviction of Ringleaders.

CALCUTTA, May 29.

Referring to the recent postal strike and sentence of imprisonment passed on six ringleaders at the instance of Mr. Race, Presidency Postmaster, a well known resident, signing "A Disguised Briton," writes to the Press:—All of these men were striking as a method of protest against that "grade salary of Rs. 15 rising to Rs. 25," which they hold to be insufficient to maintain themselves and their families and which is below the rates paid to the men in similar position in Bombay. If the law obtaining in India permits the infliction of sentences of imprisonment for such so-called offences as these, surely it is about time that the law was altered. It is easy for persons on Rs. 1,000 a month or over to blame these poor men for causing us inconvenience. It is shameful to imprison them. The rise in the cost of living in Calcutta is known to all, and when these men follow the countless precedents of the United Kingdom to endeavour to better their condition, we give them an answer that outrages British justice, whatever the law may be.

Supporting the above, the "Englishman" writes:—Such a travesty of justice is not calculated to make the British Raj any more respected in India, and if firmness is necessary we look for it not only against "dawkallas" on a small salary, but against the people of all classes and position. The Government cannot at a time like this allow justice to appear now careless where men of position are concerned, now determined where poor men are charged, and again winking at a serious offence. Let us have consistency and also let the convicted postmen receive the benefit of clemency in a remission of at least a part of their sentences or fines.

Unknown Assailant.

A Curious Incident.

CALCUTTA, May 29.

Some excitement was caused on Tuesday at the Willington Jute Mills, Rishara, when it became known that a European mill assistant and a mill "sardar" had been attacked and wounded by an unknown assailant. It appears that on Tuesday morning Mr. Grey was attacked from behind with a straw-cutting instrument, receiving injuries on his back and wrist. His assailant ran away, leaving the weapon behind. A similar assault was made upon Narayan, a "sardar," who was removed to the Serampore Hospital, where his dying declaration was recovered. Mr. Grey was also sent to the hospital for treatment. The police are making vigorous enquiries, but so far no arrests have been made.

Their Excellencies Engagements.

OOTACAMUND, May 29.

Lord Willingdon, on his return from the Bellary tour, will hold a public meeting in Madras with a view to reconstituting the Publicity Board.

On Wednesday Mr. Bannerjee visited Lord Willingdon, and also the Maharaja of Bobbili.

Her Excellency presided at a meeting of the Lady. Amphill Nursing Institute Committee, and later at a meeting of the Countess of Dufferin's Fund.

వీరేశలింగము పంతులుగారి నిర్వాణము.

I

(కొండ వేంకటప్పయ్యగారు.)

శ్రీ రావుబహద్దరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు చెన్నపురిలో వివక్షపూరితముగా నిర్వాణము చేసిరను వార్త ఆంధ్రలోకమును చింతాపమునకు ద్రవ్యము చేసింది.

గోదావరి పుణ్యనదీతీరమున శ్రీ నన్నయభట్టారక భారత రచనాపాత్ర స్వయంచేత ఆంధ్రజనుల కర్మవైదికతను మన రాజమహేంద్రవర పురాతనపట్టణమున ఆంధ్రజనుల విద్య యందును సాంఘిక ధర్మములందును రాజకీయ ప్రబోధము నందును వెనుకబడి యున్న సమయమున ఆంధ్రలోకము నుద్ధరింపటకై పరమేశ్వర ప్రసాదమున నందరించిన ఆంధ్రుల పాలిటి కల్పతరువో యనునట్లు శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగము గారు జననమొంది నిరంతరము వారి జీవితమున కలిగిన యద కాశము లన్నియును ఆంధ్రజనుల కర్మములు గావించి దెబ్బది మూడవ రోజు జేమానును చాలించిరి.

ఇట్టియుదారవర్తము ప్రజ్వలంతులు శత్రువు నుద్ధరించి న మహాభావులు లోకమును విడిచినను తమనుడువులవలనను బాధలవలనను చర్యలవలనను, స్థాపించిన ప్రతిష్ఠలవలనను కాశ్యపశిష్యులుగ వర్గింపబడుదురు.

ప్రకృతమున విశ్వవిద్యాలయములం దొసంగబడుచున్నత విద్యాశిక్షలపొందినవారు గానున్న నీ కింతులవారి పాశ్చాత్యవిద్యార్థిత్వములం దుత్సాహము కలిగినవారు గా నుండిరి. ఆంధ్రభాషయందు సంపూర్ణ పాండిత్యము గల్గినవారగుటచేత ఆంధ్రవర్తకావ్యరచనయందొక కొంత ప్రతిభయు ప్రదర్శించిరి. కాని కవిత్వమునందుకంటెను వచన రచనయం దుమానప్రజ్ఞావంతులై కొత్త తోటలం దొక్క ఆంగ్లేయ మందులక నవలలు, ప్రవాసములు, నాటకములు, విమర్శములు, కవుల చరిత్రములు, స్త్రీస్త్రీయచరిత్ర మొదలగు నవి రచించి ఆంధ్రపాఠ్యవర్తమునకు బలమును ఉత్తేజమును కల్పించిరి. విశేషగర్వనీయును వార్తాపత్రికను ప్రకటించి ప్రజల దురాచారములను, అవి నీతికార్యములేగాక ప్రభుత్వాధికారులు చేయు దుండగములను అవకాశములను నిర్భయముగ వెల్లడించి ప్రజాసీతజీవిత వన నిట్టిది యని వారి వారల వలనను ఉపన్యాసముల వలనను స్త్రీయచరిత్రములవలనను నిరూపించిరి. ప్రజాసీతజీవితము ప్రజలలో నుద్భవించుటకు సర్వవిధముల ప్రయత్నించిరి. దానవికరణములందు సహితము నూతనమార్గమునే యవలంబించిరి. జాతీయజీవితాన్నత్యము నకు సహకారములగు ప్రతిష్ఠాపనలే తమ ధనమును వినియోగించిరి. లోకమే తన కుటుంబముగ నమ్మి కష్టాధిపతుల తమ ద్రవ్యమును లోకులకై వ్యయపెట్టిరి.

క. ఎలంకలవారి చరిత్ర

గతమును గజనలగోష్ఠి గదలక ధర్మం

దెలుగును తెలిగినదానిని

చుతర కనన్తింనునది సమంజసబుద్ధికె.

అను భారతసూక్తియందలి వరమధర్మము వీరియందు సార్థకమయ్యెను. సత్యమును ధర్మమును నమ్మి దానిని వెల్లడించుటగాని యనన్తింనుటగాని వెతరక ఎట్టి యిడుములు వచ్చినను విడువక తాను పట్టినపట్టు కొనసాగువరకును వెనుదియక ఫలాదాయముగావించిన ధీరోదాత్తు లింతవరకు వీరికి మించిన వారు మన యాంధ్రీయందలములలో నుద్భవించుటలేదని వ్రాయుట యతితయోక్తి గాదని నమ్ముచున్నాను.

మఱియును ఆంధ్రీయందలములందు జనులను ప్రకృత మాతృవాహుళుల జేయుచున్న మహాద్యమము లన్నిటికిని మూలాంతరములు విశేషముగ వీరు జేయున విచ్చలవిడి వెద జల్లిన యాశుభీకరములనుండి తెలిపడినవే యని చెప్పవచ్చును.

ఈ యుత్తమపురుషుని నిర్వాణము వలన ఆంధ్రీజేత మునకు తీరని కొరత కలిగినది. ఆంధ్రీభాషాసాధుని కాధర్మ నిజే సమర్థులముగానున్న యలంకారములు కొన్ని యింకను అనంతమై గనే విడువబడినవి. సాంఘికజీవితమున కాయన యొసంగుచున్నచేయుత బారిపోయినది. ఉత్తమపురుషులకు జనులు ప్రకృతముగ జనుల యనుభవమునకై ప్రవర్తించు చున్న వారి జీవితము అప్రయోజనము. కాని వారి పరిశ్రమారమును వారిచే రచియింపబడిన గ్రంథరాజములను ఆంధ్రీయనా జనులకు నమూనా మగు నెన్నిధానముగ నుండి ఆంధ్రీజనుల యభ్యుదయమునకు నిరంతరము తోడ్పడుచుండును.

II

జ్ఞాపకచిహ్నము.

(వేమూరి విశ్వనాథశర్మ, ఎం. ఏ. గారు.)

రావుబహద్దరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు 27-వ తేదీన చెన్నపురిలో స్వస్థులైనను వార్త నేకిచ్చట చేరిన యాంధ్రీజాతికాముఖుల తెలియద మైనది. వీరి నిర్వాణమువలన నుపసాహించులలో నొకరు, అసమానప్రతిభావికారమును, అవ్యాజ్యజేతభక్తిపరాయణుడగు నొక మహా నీయుడవతారమును చాలించెనని చెప్పవచ్చును. రెండుయును సంకర్షణముగా ఉబ్బునపువ్వాధి ప్రకాశించి జేమాదాస్యము క్షీణించి దోడంగెను. తమ జీవయాత్రముకల్గి చరమావస్థ పంతులవారికి కొంతకాలము క్రిందటనే గోచరించినట్లు హింపవగును. ఏలయిట్లు నెలరోజుల క్రిందట (ఏప్రిల్ 16 తేదీ) తమ జన్మదిన వర్ధంతికి తమ పూర్వస్నేహితులందరిని సమాజేతముజేసి ప్రార్థనాసంతరము పంతులుగారిట్లువ్యవహరించిరి. “నే నీవూరి చెన్నపురినుండి తిరిగి రాజమహేంద్రవరము నుచ్చవన్న నమ్మకము నాకు లేదు. ఇదియే నునకదవటి నమాజేతమని భావించును. నే నెచ్చట చనిపోయినను నాకల్యణములను మాత్రము తెచ్చి నా భార్యయొక్క సమాధి కి సమీపమున నున్న సమాధిలో భద్రీవరచమని నా స్నేహితుల కోరుచున్నాను. రాజమహేంద్రమునకు గాధాభిమానము మొదటి నుండి యున్నను, ఈ పట్టణవాస్తవ్యులకు విశేషముగ నేమియు చేయలేనందుకు చింతింపచున్నాను. నాయుద్దేశిక లోకములన్నవి. వాని నన్నిటిని భార్యవార్యలయితో మన్నింప జేయుచున్నాను.” ఈ విధముగ నెన్నడును మాట్లాడియుండలేదు. మూడురోజులు వారివ్యాధియును గట్టిగ నాలుకొని యుండినట్లు నెలవిచ్చిరి. (1) రాజమహేంద్రవరములో నన్నయభట్టారకుని పేర నొక గొప్పగ్రంథాలయమును స్థాపించుట (2) కవులచరిత్రను పూర్తిచేయుట (3) తెలుగునకు సమగ్రమగు వ్యాకరణమును రచించుట. ఈ మూడును తమజీవిత కాలములో పూర్తికానియెడల తమ స్నేహితులైనను నెల జేర్చవలె నను కోర్కెను దెలిపిరి.

ఆంధ్రుల పురోద్ధానికి పంతులుగారు పడిన కష్టములును, చేసిన కృషియు, త్యాగమును సర్వజనవిదితములు. శత్రువులకు దమ్మిడియై తుపకారము చేయక, చేయలేక జైవిర్య విచారమునైన పాటింపక, కుమ్మలాపలములైన తీర్పు పట్టు (అనగా కేవలభాదనవాదులు) సయితము పంతులు గారు ఆంధ్రీ జేతమున కొనిర్పిన మేలును మరచరాల్గును. పంతులు గారు కార్యమారులు. ఏదైనకొకపనిచే దల వెట్టుటకును చేయుటకును గల విశేషబలము బహువ్యవహరించుచు ముడిచినకొలది కార్యోత్సాహము మొదగుచుండెను. వారి నికంతరపరకీర్తియను, పట్టుదలయను కార్యదీక్షయును ఏ జేతయులకైనను అదర్శములుగ నుండగలయున్నవి. పంతులు గారు యనంతరము గాని హితకాండీ సమాజపు ‘మా నేజిమొటు’ బాగుపడదని యుతనవాక తామేమో యసమానప్రజ్ఞుల జూపెద మనియు ప్రకల్పములు గొట్టిన రాజమహేంద్రపురసంస్కర్త లివ్వకు వారి ధర్మప్రతిష్ఠాపనలను జాగరూకతతోను, సామర్థ్యముతోను పరిపాలించి యభివృద్ధిచెప్పెదరని నమ్ముచున్నాను. ఆంధ్రీ జేతమునకును ఆంధ్రీభాషకును పంతులుగారు చేసిన కృషి కృతజ్ఞులకు దెలుపుటకై భారత్యాము వారిపేర నొక ప్రతిష్ఠాపనమును నెలకొల్పుట యాంధ్రుల విధియై యున్నది. ఇట్టి జ్ఞాపకచిహ్నములు ఊరూర నొకటి యుండుటకంటె వారి గౌరవమునకు తగునట్లు సామూహిక ప్రాశస్త్యము వారి జన్మస్థాన మగు రాజమహేంద్రవరములో నొక గొప్ప ప్రతిష్ఠాపనమును నెలకొల్పుట సహేతుకముగ నుండునని తోచుచున్నది.

విద్యయు సప్తయ్యచేయుట:—పంగ రాష్ట్రీయందు కార్మికుల నుపయోగించు కొనువారు తనివారందరు సరసముగ విద్యయు లభించునట్లు కక్షికొలదిని ప్రయత్నించుచున్నార. దాని లింగుస్థాంతులీనిమయములో మొదట వినివారంబింది. ఎగుమతి నావగోరువును, ధాన్యపురలను బర్మాలోకరే నధికారివంకరము చేయగోరువును దాని లింగు స్థాంతుల సభవారు క్రిందటి గురువారమునాడు తీర్మానించిరి.

పలి వెల స భ లు.

ఒకవిలేఖరి ఇల్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

పలివెల, మే 28:— ఈ గ్రామమున నెలకొల్పబడిన శ్రీ ఆంధ్రభారతీనిలయ (పుస్తక భాండాగారము) పంచమ వార్షికోత్సవము మ-రా-శ్రీ, దుగ్గి రాల జేవరాజుగారి ఆధిపత్యముక్రింద జరుగవై యుండగా వారు అనివార్యములగు కారణములచే రాజాలనందున మ-రా-శ్రీ, పాలగమ్మి కనక రాజుపంతులు బి. ఏ. బి. యల్. గారి ఆధిపత్యముక్రింద 25 వ తేదీ ఉదయము 8 గంటలకు సభ సమావేశమయెను. సభకు నుమారు 100 మంది గాగ్రువారును 40 మంది యితర గ్రామములవారును విచ్చేసిరి. పిమ్మట 1 గంటకు క్రొత్తపేట డివిజన్ ప్రజల ఆభివృద్ధి కొరకు ఒక డివిజన్ సంఘము స్థాపింపబడెను. స్థాపనసంఘమునకు మ-రా-శ్రీ పాలగమ్మి కనకరావుగారు అధ్యక్షులుగను, నాయకు వెంకట నారాయణగారు ఉపాధ్యక్షులుగను, జేవులపల్లి నూర్యనారాయణ మూర్తిగారు కార్యదర్శిగను, యజ్ఞాప్రకడ రామచంద్ర రావుగారు సంయుక్త కార్యదర్శిగ నుండుటకు తీర్మానించడ మయినది. ఈ డివిజన్ లో సాధ్యమయినంతమంది సభ్యులుగా జేరుటకు అవకాశము కలకాజేయుటకు గాను సాబు 0-4-0 చందా ఏర్పాటు చేయబడెను. ప్రస్తుతము కార్యనిర్వాహక సభ్యులు 9 రు మాత్రమే ఏర్పాటు చేయబడిరి. ఈ సభ 2 గంటలకు ముగిసెను.

మధ్యాహ్నము 8 గంటలకు తిరిగి పలివెల రాజకీయ సంఘములసభ సమావేశమయెను. గ్రామసంఘ కార్యదర్శి స్వరాజ్యసమితి కార్యదర్శి తమ సంఘముల 1918-వ కార్య నివేదికమును చదివిరి. పిమ్మట ఆంధ్రోద్యమమును గురించి మ-రా-శ్రీ పోతాప్రకడ వరకలహముగారు, ధర్మము - రాజకీయమును గురించి జేవులపల్లి నూర్యనారాయణమూర్తి గారును, భక్తిని గురించి మాచియింది కామేశ్వరరావుగారును పలివెల సత్రమును గురించి ఆకల్ల ప్రకాశమగారును విపులముగా ఉపన్యసించిరి. పిమ్మట కీర్తికేళులయిన మ-రా-శ్రీ గురుబాడ అప్పారావు పంతులుగారిచే విరచితమైన కవ్యా కులమునందలి మొదటి నాల్గవంకములను బాలరచే ప్రకల్పింపబడెను. అందు గీతం పాఠ్యం వినియోగించి కొలది సీతారామయ్య సభాపదులమన్ననకు పాఠ్యుడయ్యెను. పిమ్మట 7 గంటలకు జయధ్వానములతో సభ సమాప్తమయెను. ప్రతి నిధుల భోజన, అల్పాహారముల విషయమున మ-రా-శ్రీ పాల గమ్మి కనకరావు పంతులుగారును, మాచియింది నూర్య నారాయణమూర్తిగారు, జేవరపల్లి గాగ్రువారును చేసిన సదుపాయము సంప్రదనములు.

పంగ జేత ప్రభుత్వ ప్రకటనము.—నైన్యములు క్రింద బడిన వెనుక పంగజేతపటాల మేమి చేయబడునను ఆంక్షమును కనుగొనగా నైనికాధికారులు ప్రస్తుతము నాలుగు కంపె నీలుండు పటాలము నొకదాని నిర్వహించు నుద్దేశించు చున్నార. ఇండియా నైన్యములో నది యెంతకాలము కార్యోత్త పటాలముగ నుండునను ఆంక్షము రాష్ట్రమునుండి బహుల మగు మనుష్యులు దొరకుటనుబట్టి యుండును.

బర్మా ఆయులుకంపెనీ కిరసనూనె:—28-వ తేదీ నాటి ప్రభుత్వప్రకటనము.—మే 28-వ తేదీన బర్మా ఆయులుకంపెనీ కిరసనూనె విషయమున ప్రకటింపబడిన ప్రకటన ఆధికారుల అనుమతిని బడయలేదు అందుచేత నది నిజమైనది కాదు. అందు వలన నది రద్దు చేయబడినట్లు భావింపవలయును.

The English Universities College, Madras. P. O. 144 (Removed from Y. M. C. A. Buildings to Broadway.) Coaches for Cambridge Senior Medical Preliminary, Madras Intermediate Parts I & II. Highly organized, For particulars apply to: D. Kulandai B. A. Principals. సోముండు లేక, ఉత్తరహరివంశ విమర్శనము శివరామశాస్త్రి ప్రణేతము. మేలు ప్రతి రు. ౧-౦-౦, మూలము ప్రతి రు. ౧-౦-౦. వే. శివరామశాస్త్రి, శతావధాని, (1613) చిరివాడ, తేలపాళి పోస్టు, కృష్ణా జిల్లా. విజ్ఞానచంద్రికా మహత్వరీక్షలు - 1919. 400 రూపాయలు బహుమతులవారమున పంపివెట్టవలెను. వివరములకొరకు క్రింది చిరునామాకు వ్రాసెదము. డాక్టరు ఆచంట - లక్ష్మీవతిగారు, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం., మంటూరోడ్, మదరాసు. (1609).

100 మిక్కిలి మనోహరమును నువాసనకలిగిన 126

(రిజిస్టరు) ఆటో దిల్ బహార్ (రిజిస్టరు)
కాబడినది కాబడినది

ఇప్పుటికాలపురుషులకును మహిళలకును నువాసనకలిగినది.
ఆటో హాగాని, సారాయులు గాని, చేర్చబడకయు నీధము
చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
నీరువాలపై కొన్ని దిండువులు చిలుకరించినచో, మనోగ్య
మును నువాసన నిష్పలకరించును.

ఈ క్రింది సీసాల పరిమాణములలో నుండును.

(చిన్న నైజా ఆర (దాం)	సీసా 1-కి రు 0.8-0
మధ్యరకం నైజా 1 (దాం)	" " 0.12-0
కేరొక నైజా 2 "	" " 1.4-0
నైజా నైజా 4 "	లేక క్షేత్రము " 2.0-0

ని. 2. ఖర్చులు బుడ్డి 1-కి 0.6-0, 3 బుడ్డులు 0.14-0 ప్రత్యేకము
పట్టెలు, పట్టెలుమొలదిలి ప్రసన్నమును ప్రతిపాపులలోను దొరకును. దీనికి
అనేక మను నకలు సెట్లు కలవు. కావున తాముకొనునపుడు సీసానైన
ను, కార్డునైనను ఆటోదిల్ బహార్ నను పేరును పరిశీలింపుము. ఈ ఆటో
దిల్ బహార్ మొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయగోరువా రీ దిగువవాటికి
ప్రాసెస్ చో ఆటోకిమత్తు గల నువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

సోపానములు:— అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ ఆండు కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 155, జామ్యూను సీదు వీధి, బొంబాయి.
మదరాసు సోపానము:— మెహతాపురంబ్ త్రంమూర్తి, వైశాల్యార్ రోడ్, మదరాసు.

తల స్వల్పము!

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే!!

గుణ మధికము!!

పంచభౌషణు చూచికొనిన

మోసము కలుగదు.

అమృతం

జనము

అన్ని నొప్పులకు

పరమాషధము.

తలనొప్పులమాన్యును. బాధాపూరితమైనను. పార్శ్వపుష్పల బారదోలును. పొట్టును బోగొట్టును.
ఇవి యిది యనకేల కలవిధమైన నొప్పులకు సంతరించుకొనినది. వనమాలికలచే హిందూదేశముందు తయారు చేయ
బడు మంచిమందు. దీనిని వివిధములలోని అనేకము వాడుచున్నారు. గొప్పగొప్ప వారిచే కేలకుకేలు యోగ్యతా
కరములు బొందియున్నది. అన్ని దుకాణములలోను చిక్కగలదు. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుడు.

తామర తైలము

తామర, తీట, ఏనుగొట్టి, దురద, ఉంగరములవంటివియు, రసీకాయలు, వెంట్రుక లూడిపోవుట మొదలగు
చర్మరోగములను శాశ్వతము చేయగలదు. రాజారాజీ బొమ్మను చూచికొనుట మంచిది. కేల 0-6-0 య మాత్రమే.

మోహి నీ తైలము

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది. 5 కులములు నూనెగల సీసా 1-కి రు 0.12-0.

దంత చూర్ణము

పంటి నొప్పులకు దివ్యమధము; నువాసనకలిగియుండును. సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు తగియున్నది.
దబ్బి 1-కి కేల 0-2-0; 12-కి రు 1-2-0 య.

అమృతం జనము డిపో,

109, క్రిస్టియన్ మిషన్, బొంబాయి. 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

ప్రతిదినమును తల్లిని పూజింపుడు!!!
"భారతమాత చిత్ర పటము"

ఈపటమునందు, లక్ష్మీ, సరస్వతి, దుర్గా, హంసలూకాది
యై భారతమాతయొక్క స్వరూపమును చూపుట ప్రాయబడినది.
జననియొక్క నామగుహ సములును, అస్మత్ప్రభుత్వ, భర్త
ములను ప్రపంచమున కొనగలము, హైందవజాతీయ భక్తి
మును బూనియున్నది. కేవలము 15+20 అంగుళముల నైజా
లోగిరిగలచో, మంచి కాగితముమీద యిదిచేయబడినది. శిల్పి
లో నమాకేతమైన గడపన జాతీయభావసభయందు 3 కేల
ప్రతు లమ్ముడై నవి. ఇక 2 కేల ప్రతులమాత్రమే కలవు
వీటిని ఏక యెత్తిమీదగాని, తడవకు 100 ప్రతులకు తక్కు
వలేనుండగాని కొని, గ్రామముల వెంట నమ్మకొనువారికి,
ములల మైత్రీయు, పక్షిమైత్రీయు, మంచియోగ్యమైన వ్యా
సారము. అట్టివానికి బహుశ్యులు భరణియగుదును. ఇట్లరకం
ప్రతి 1కి కేలములు. పోస్టుభర్తకొనువారే భరించకలెను.
తడవకు కొని చిరునామాను ప్రాసెస్ తెప్పించుకోవలెను.
(1919) పింగళి వెంకయ్య, నగరపటము.

రక్తమూలశంక

ఎంతకాలమునుండి ఉన్నప్పటికిన్ని, ఎంత కఠినముగా
నాన్నను మారే తయారుచేయబడిన "మూలమిందు" అను
కొవ్వము పుష్కలములను అతిశీఘ్రములతో మదరును.
కేల బుడ్డి 1-కి రు. 2-0-0. (1914)
మూలమిందు డిపో, డి. పి. రోడ్, చనాక, మదరాసు

పంటివైద్యము.

1564

డాక్టరు గిబ్బర్ బ్రదర్సు

12 కెన్సెల్లెన్: ఎగ్జూర్, మదరాసు.

ఈ రకంవైద్యులు ఏకారణము చేతనైన పండ్లను పెరి
కేయవలసి యుండిన సెప్పిలేండ పీకేయదురు. బలహీ
మైన పండ్లకు బంగారు కట్టులచేత బలపరచుట నందుగల పం
డ్లను బంగారుచేత మాయము, కట్టు క్రొత్తకట్టుట, ఇంకన
కంటిసంబంధమైన అన్ని వ్యాధులను నూతనవైద్యకాస్త్రప్రకా
రము మిక్కిలి తక్కువ ఛార్జీకి చికిత్సచేయ నుండును వచ్చి
యున్నాము. పంటిని శ్రీయశస్వతు నొప్పికికే తీయబడును.

మిల ను చందనము

(1261) పెగ్గోగమునకు మహారాజు
యందు పుష్కలమునును ఎవరికిని
లేనియెడ. కర్తవ్యము లేదు. పిత్తకారీ
యన్నగు కఠినవికల్పల కనిలేదు. రుచ్య
మైన మా మలయచందనము ఎంత
తెలుపు, పచ్చ అను మాను విధముల
కొనవలెను. మూడు పూటలలో మూడును. దబ్బి 1-కి 2-0-0
కలభరింపార్చునీ. రాజమండ్రి.

కారణంబు:— ఇది శ్రీభర్తృభోధిని యను శాటకము.
సంఘమరాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మిందుజాతులైనది.
అందరకు పరిచితిరవలయును. కేల 0-4-0 పోస్టుకే కేసు.
ఇంకప్రతికావార్యులకు, 1 కేలముకట్టిపి, మదరాసు.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కార్యకర్మమును పొందుట స్వా
భావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటలననే గా
గుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గ
మును కలగకేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢ గాత్రమును, ఆ
యుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇవానుగా
నీయబడును. పోస్టుచార్జీయు మే మే భరించి పంపిం
ము. వెంటనే వ్రాయుకోవలెను. (219)

వైద్యశాస్త్ర ముచితకర్ గోవిందజీ,
ఆరోగ్యనిగ్రహ కౌమధాలయం, 157, బాడ్వే, మద్రాస్

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయోషధములు.

బృహత్ మంజుష్టాదికౌవద

గ్రంథమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత స్తమనది.

1/2 పాను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రప్రభ గుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ
దనిచేయును. కేలం 1-కి రు 1-0-0.

వాసవ లేహము

దగ్గునకు మంచిమందు.

1/2 పాను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్ని యుపాంగేయభాషలో
జరుపవలయును.

జాండూ ఫార్మస్యూటికల్

వర్సాన్

ఆయుర్వేద యోషధముల జేయువారు

బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists
Elphinstone Road, Bombay, I.

పాళ్యపు వేంకటాచలపణ్డితులవారి

ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాషధములు.

1. లక్ష్మీవిలాసరసము:—లక్షోకులకు క్షేగు కోగులు
కులక్ష్మీవిలాస రసములను నిరోగులై యున్నాడు. ఒక
పాక లక్ష్మీవిలాస రసముగల సీసా తయయ్యెడు మందెనెసి
క్షుగుకు శక్తిత్రయమైన సిద్ధాషధము చేరకటి లేదని తాను
తంగోషముగ బల్కుగలదు. దినబ్యరము, మాదెరి వ్యాలక
శ్వరములు, సన్ని సాతము మొదలగునవి తక్కువ గుణముగను.
సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇంచాం. (594)

2. కినివాన తైలం:—క్షేగు గడ్డకును, సందుల నొప్పి
చావుటకును మంచిమందు. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇంచాం.

3. వైశ్యాన రాసనం:—దీనిని నీనించినప్పటినుండియే
క్షాత్రమును కట్టుక (కలరా) వాంతిభేది, కీటభేది, అశీర్
భేదులు గుణము కాగలదు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇంచాం.

4. బాలసుఖోషయము:—బిడ్డలకు బలకారి; తియ్యని
కుండు. మందము, మలబద్ధము, అశీర్భేది, కృత్వము, కడు
త్రుప్తియుండుట, అశ్మితేటంకులు మొదలగునవి గుణములు
రిడ్డులు పుష్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇంచాం.

5. లోకామయవార కన్యూరిమార్కము:—బిడ్డలకు నం
బు చూచిరినవారికి, బాలింతలకు ఉత్తమ గుణ
వారి. మందము, కడికేలు, దగ్గు, అశీర్భ, శు, కీట
కాలం, పార్శ్వవాముపు, మలబద్ధం, శ్వరం,
కతిబ్యరము, దుర్బలము మొదలగు యింక
ననేక రోగములకు గుణముచేయును. (801)

250 మాత్రము గల సీసా 0-4-0
కపాణ కర్మతో 6-కి 1-8-0
" " 12-కి 2-14-0
" " 25-కి 5-5-0

తతి కౌషధముతో కూడ అనుపానము లేనగున పంకం
శ్రీ సీతారామన వైద్యశాల, మైసూరు.